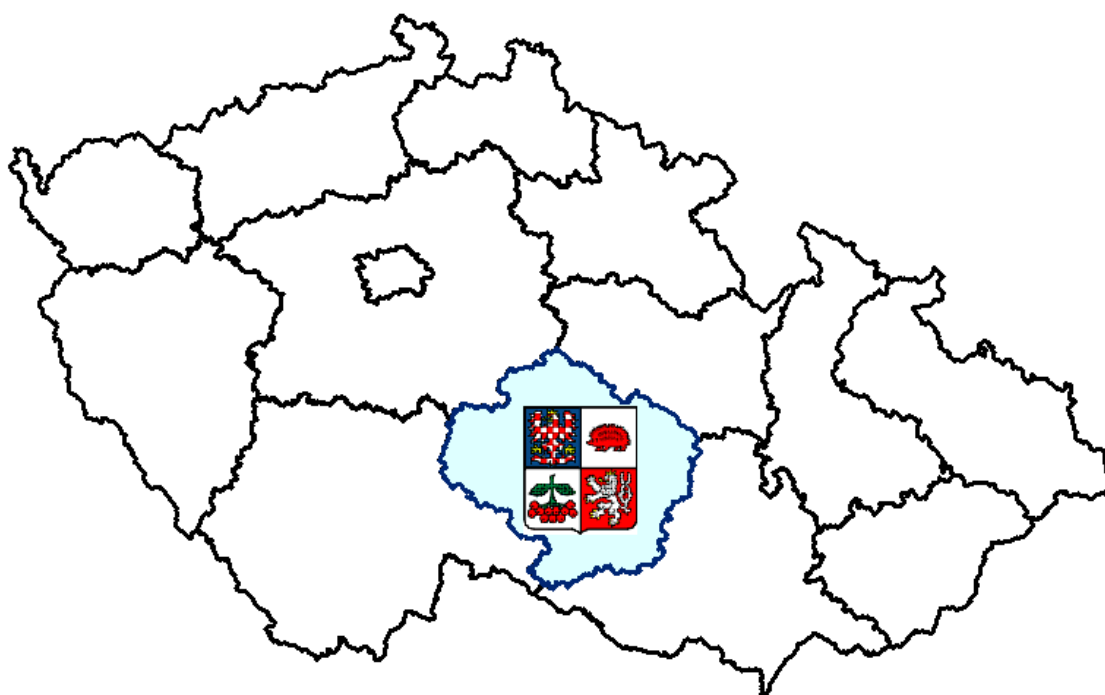

PROGRAM ROZVOJE KRAJE VYSOČINA

Programová část
SWOT analýza

prosinec 2011

Zpracoval: KRAJSKÝ ÚŘAD KRAJE VYSOČINA

OBSAH:

Úvod	5
Struktura programové části Programu rozvoje Kraje Vysočina	6
PO 1: Podnikání, zaměstnanost, vzdělávání, výzkum, inovace	8
SWOT analýza PO 1	8
Opatření 1.1: Podpora inovací, výzkumu a vývoje	10
Opatření 1.2: Podpora rozvoje průmyslových a víceúčelových hospodářských zón a infrastruktury podmiňující rozvoj podnikatelských aktivit	11
Opatření 1.3: Všeobecná podpora malých a středních podniků (MSP)	12
Opatření 1.4: Rozvoj terciárního vzdělávání a vytváření regionálních struktur celoživotního vzdělávání a učení	14
Opatření 1.5: Rozvoj systému regionálního vzdělávání, implementace vhodných vzdělávacích programů škol a jejich koordinace s potřebami trhu práce	16
Opatření 1.6: Zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů na technolog. změny	18
PO 2: Zdravotnictví a sociální služby, volnočasové aktivity	19
SWOT analýza PO 2	19
Opatření 2.1: Stabilizace a odborný růst zdravotnického personálu	22
Opatření 2.2: Modernizace a rozvoj zdravotnického prostředí Kraje Vysočina	23
Opatření 2.3: Strategické řízení zdravotnických zařízení zřizovaných krajem	24
Opatření 2.4: Zvyšování kvality poskytovaných služeb ve zdravotnictví	25
Opatření 2.5: Zdraví 21 v Kraji Vysočina – zdravý životní styl, prevence	26
Opatření 2.6: Udržení a zlepšení podmínek v oblasti služeb sociální péče a sociální prevence	27
Opatření 2.7: Rozvíjení mechanismů boje proti společenské marginalizaci ohrožených skupin obyvatelstva	28
Opatření 2.8: Využití efektivních nástrojů protidrogové prevence	29
Opatření 2.9: Rozvoj aktivit volného času s důrazem na dlouhodobé a pravidel. aktivity	30
Opatření 2.10: Rozvoj sportu a tělovýchovy	31
Opatření 2.11: Podpora rozvoje mezinárodních aktivit a mezinárodní spolupráce	32
Opatření 2.12: Rozvoj neziskového sektoru v Kraji Vysočina	33
Prioritní oblast 3: Technická infrastruktura	35
SWOT analýza PO 3	35
Opatření 3.1: Rozvoj bytové výstavby a regenerace bytového a nebytového fondu	35
Opatření 3.2: Modernizace silniční sítě v kraji	38
Opatření 3.3: Modernizace a rekonstrukce železniční sítě	39
Opatření 3.4: Zlepšení dopravní obsluhy regionu	40
Opatření 3.5: Zásobování vodou	41
Opatření 3.6: Odvádění a čištění odpadních vod	43
Opatření 3.7: Modernizace a rozvoj zdrojů výroby elektrické energie a tepla	45
Opatření 3.8: Infrastruktura ICT	46
Opatření 3.9: eGovernment	47
Opatření 3.10: ICT gramotnost a vzdělávání	48
Opatření 3.11: Příprava územně plánovací dokumentace	49
Opatření 3.12: Efektivní krizové řízení	50

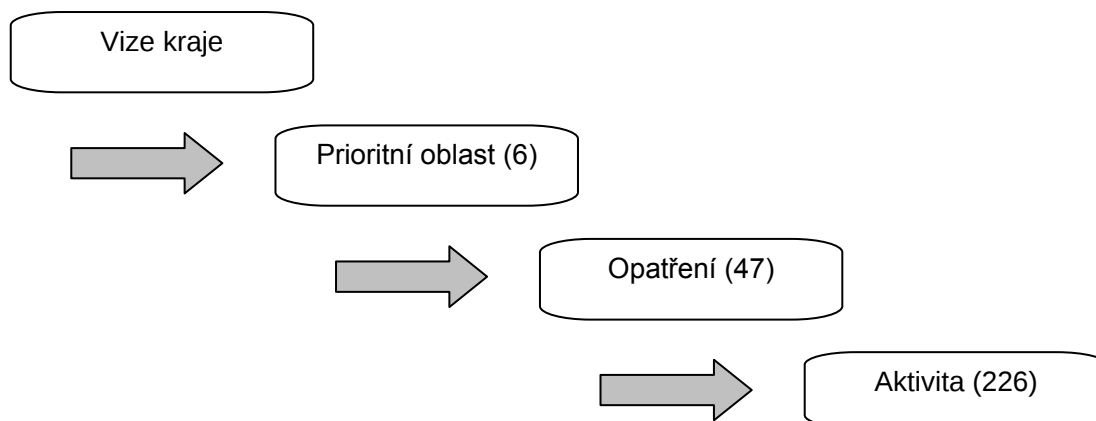
Prioritní oblast 4: Venkov, multifunkční zemědělství, lesní hospodářství.....	51
SWOT analýza PO 4.....	51
Opatření 4.1: Obnova a rozvoj venkovského prostoru.....	53
Opatření 4.2: Stabilizace zemědělství a navazujícího zpracovatelského průmyslu s cílem udržení zaměstnanosti na venkově a zabezpečení polyfunkčního využívání krajiny.....	55
Opatření 4.3: Rozvoj mimoprodukční funkce zemědělské výroby včetně programů revitalizace krajiny a nepotravinářského využití zemědělských produktů.	56
Opatření 4.4: Rozvoj odbytových center a podpora finalizace zemědělských a lesnických výrobků, zlepšení marketingu.....	57
Opatření 4.5: Rozvoj funkcí lesního hospodářství včetně programů revitalizace krajiny a trvale udržitelného hospodaření v lesích.....	58
Prioritní oblast 5: Životní prostředí.....	59
SWOT analýza PO 5.....	59
Opatření 5.1: Péče o přírodu a krajinu Vysočiny.....	60
Opatření 5.2: Nakládání s odpady.....	61
Opatření 5.3: Úspory energie.....	62
Opatření 5.4: Rozvoj vhodných alternativních energetických zdrojů včetně obnovitelných.	63
Opatření 5.5: Systém environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty.....	64
Opatření 5.6: Místní Agenda 21.....	65
Prioritní oblast 6: Cestovní ruch a péče o kulturní dědictví.....	66
SWOT analýza PO 6.....	66
Opatření 6.1: Profesionální řízení cestovního ruchu v kraji – marketing, koordinace.....	68
Opatření 6.2: Rozvoj místních, regionálních i mezinárodních partnerství a sítí v cestovním ruchu.....	69
Opatření 6.3: Posilování a rozšiřování stávající turistické nabídky.....	71
Opatření 6.4: Budování a zkvalitňování základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu.....	72
Opatření 6.5: Ochrana a zachování kulturního dědictví, obnova kulturních památek v regionu.....	74
Opatření 6.6: Zachování kultury a kulturních tradic, rozvoj regionálních kulturních aktivit...	75
Seznam použitých zkratk.....	76

ÚVOD

Program rozvoje kraje (dále i „PRK“) představuje základní dokument regionálního rozvoje na úrovni vyššího územně samosprávného celku. Kraj jej zpracovává v samostatné působnosti na základě zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Program rozvoje Kraje Vysočina je střednědobým dokumentem a délka jeho platnosti je stanovena do konce roku 2014.

Program rozvoje Kraje Vysočina je tvořen třemi dokumenty. Jedná se o Profil Kraje Vysočina - představuje analytickou část PRK, při jejíž tvorbě je využíváno širokého spektra statistických údajů z různých zdrojů. Aktualizace Profilu probíhá samostatně a je předkládán pravidelně k projednání v Zastupitelstvu Kraje Vysočina jednou za cca 7-9 měsíců. Druhou část PRK tvoří SWOT analýza Kraje Vysočina, která definuje silné a slabé stránky kraje, možné hrozby či příležitosti. Poslední částí PRK je pak programová část. Programová část definuje na základě zjištění v analytické části a SWOT analýze základní rozvojové směry na úrovni prioritních oblastí. Prioritních oblastí je celkem 6 a jsou dále rozpracovány do úrovně opatření a aktivit. U každého opatření mohly být naformulovány až 2 přednostní aktivity. Vše zastřešuje tzv. vize rozvoje kraje.

Návrhová část má následující strukturu:

Práce na realizaci aktualizace Programu rozvoje Kraje Vysočina (SWOT analýza + programová část) byly započaty na jaře 2009. Jednotlivé opatření byly zpracovány na úrovni odborů Krajského úřadu Kraje Vysočina. Předlohu tvořila verze programu rozvoje kraje, kterou schválilo Zastupitelstvo Kraje Vysočina v říjnu 2004. Výstupy z odborů byly projednány v příslušných komisích rady kraje a výborech zastupitelstva kraje (do 31. 7. 2009). Materiál by následně projednán na zasedání rady kraje (1. 9. 2009). Proces aktualizace pokračoval pracovním seminářem s možností připomínkování pro členy Zastupitelstva Kraje Vysočina a členy Výboru regionálního rozvoje Zastupitelstva Kraje Vysočina (24. 11. 2009) a pracovním seminářem s možností připomínkování pro partnerské organizace – např. NNO, agrární komory, hospodářské komory, úřady práce, Sdružení obcí Vysočiny apod. (9. 12. 2009). Připomínky z těchto seminářů byly znovu vypořádány na úrovni odborů a následně i v příslušných komisích rady kraje a výborech zastupitelstva kraje (do 31. 3. 2010). V návaznosti na tyto kroky došlo k posouzení koncepce z hlediska vlivu na životní prostředí, vlivů na veřejné zdraví a vlivů koncepce na Evropsky významné lokality a Ptačí oblasti Natura 2000 a to včetně veřejného projednání. Hodnocení bylo uzavřeno závěrečným stanoviskem MŽP.

Proces tvorby Programu rozvoje Kraje Vysočina byl završen **schválením v Zastupitelstvu Kraje Vysočina dne 13. 12. 2011 usnesením č. xxxx/xx/ZK/2011.**

STRUKTURA PROGRAMOVÉ ČÁSTI:

Vize rozvoje kraje

Chceme být zdravým krajem, který bude nejen atraktivním místem pro práci, ale také pro volný čas a poznávání. Krajem, který umí být nápomocen svým občanům i subjektům působícím v regionu a který jim umí dát příležitost pro jejich další rozvoj. Budeme se snažit o to, aby naše Vysočina zůstala krajem s prosperující ekonomikou, živým venkovem a kvalitním životním prostředím.

Prioritní oblast 1: Podnikání, zaměstnanost, vzdělávání, výzkum, inovace

- Opatření 1.1: Podpora inovací, výzkumu a vývoje
- Opatření 1.2: Podpora rozvoje průmyslových a víceúčelových hospodářských zón a infrastruktury podmiňující rozvoj podnikatelských aktivit
- Opatření 1.3: Všeobecná podpora malých a středních podniků (MSP)
- Opatření 1.4: Rozvoj terciárního vzdělávání a vytváření regionálních struktur celoživotního vzdělávání a učení
- Opatření 1.5: Rozvoj systému regionálního vzdělávání, implementace vhodných vzdělávacích programů škol a jejich koordinace s potřebami trhu práce
- Opatření 1.6: Zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů na technologické změny

Prioritní oblast 2: Zdravotnictví a sociální služby, volnočasové aktivity

- Opatření 2.1: Stabilizace a odborný růst zdravotnického personálu
- Opatření 2.2: Modernizace a rozvoj zdravotnického prostředí Kraje Vysočina
- Opatření 2.3: Strategické řízení zdravotnických zařízení zřizovaných krajem
- Opatření 2.4: Zvyšování kvality poskytovaných služeb ve zdravotnictví
- Opatření 2.5: Zdraví 21 v Kraji Vysočina – zdravý životní styl, prevence
- Opatření 2.6: Udržení a zlepšení podmínek v oblasti služeb sociální péče a sociální prevence
- Opatření 2.7: Rozvíjení mechanismů boje proti společenské marginalizaci ohrožených skupin obyvatelstva
- Opatření 2.8: Využití efektivních nástrojů protidrogové prevence
- Opatření 2.9: Rozvoj aktivit volného času s důrazem na dlouhodobé a pravidelné aktivity
- Opatření 2.10: Rozvoj sportu a tělovýchovy
- Opatření 2.11: Podpora rozvoje mezinárodních aktivit a mezinárodní spolupráce
- Opatření 2.12: Rozvoj neziskového sektoru v Kraji Vysočina

Prioritní oblast 3: Technická infrastruktura

- Opatření 3.1: Rozvoj bytové výstavby a regenerace bytového a nebytového fondu
- Opatření 3.2: Modernizace silniční sítě v kraji
- Opatření 3.3: Modernizace a rekonstrukce železniční sítě
- Opatření 3.4: Zlepšení dopravní obsluhy regionu
- Opatření 3.5: Zásobování vodou
- Opatření 3.6: Odvádění a čištění odpadních vod
- Opatření 3.7: Modernizace a rozvoj zdrojů výroby elektrické energie a tepla
- Opatření 3.8: Infrastruktura ICT
- Opatření 3.9: eGovernment
- Opatření 3.10: ICT gramotnost a vzdělávání
- Opatření 3.11: Příprava územně plánovací dokumentace
- Opatření 3.12: Efektivní krizové řízení

Prioritní oblast 4: Venkov, multifunkční zemědělství, lesní hospodářství
Opatření 4.1: Obnova a rozvoj venkovského prostoru Opatření 4.2: Stabilizace zemědělství a navazujícího zpracovatelského průmyslu s cílem udržení zaměstnanosti na venkově a zabezpečení polyfunkčního využívání krajiny Opatření 4.3: Rozvoj mimoprodukční funkce zemědělské výroby včetně programů revitalizace krajiny a nepotravinářského využití zemědělských produktů Opatření 4.4: Rozvoj odbytových center a podpora finalizace zemědělských a lesnických výrobků, zlepšení marketingu Opatření 4.5: Rozvoj funkcí lesního hospodářství včetně programů revitalizace krajiny a trvale udržitelného hospodaření v lesích
Prioritní oblast 5: Životní prostředí
Opatření 5.1: Péče o přírodu a krajinu Vysočiny Opatření 5.2: Nakládání s odpady Opatření 5.3: Úspory energie Opatření 5.4: Rozvoj vhodných alternativních energetických zdrojů včetně obnovitelných Opatření 5.5: Systém environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty Opatření 5.6: Místní Agenda 21
Prioritní oblast 6: Cestovní ruch a péče o kulturní dědictví
Opatření 6.1: Profesionální řízení cestovního ruchu v kraji – marketing, koordinace Opatření 6.2: Rozvoj místních, regionálních i mezinárodních partnerství a sítí v cestovním ruchu Opatření 6.3: Posilování a rozšiřování stávající turistické nabídky Opatření 6.4: Budování a zkvalitňování základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu Opatření 6.5: Ochrana a zachování kulturního dědictví, obnova kulturních památek v regionu Opatření 6.6: Zachování kultury a kulturních tradic, rozvoj regionálních kulturních aktivit

PO 1: Podnikání, zaměstnanost, vzdělávání, výzkum, inovace

SWOT

S.1 - výhodná poloha regionu vůči hlavním koncentracím domácí poptávky
S.2 – zájem investorů o atraktivní pozemky v rámci kraje přiléhající k významným komunikacím celostátního významu
S.3 - tradice průmyslové výroby
S.4 – kvalifikační předpoklady obyvatel
S.5 – dostatečná kapacita základních škol
S.6 – dostatečně široká oborová struktura středoškolského vzdělání
S.7 – dostatečná kapacita středních škol
S.8 – různorodá struktura vzdělavatelů v sektoru dalšího vzdělávání

W.1 – chybějící infrastruktura sloužící k rozvoji výzkumu a inovací (vědeckotechnologický park, podnikatelské inkubátory)
W.2 - slabé zastoupení tzv. high-tech oborů vázaných na výzkum
W.3 – velmi slabá podnikatelská aktivita obyvatelstva ve srovnání s ostatními kraji ČR
W.4 – vysoká zaměstnanost v primárním a sekundárním sektoru národního hospodářství, nízká zaměstnanost v terciéru
W.5 – existence zaostávajících periferních regionů, které jsou špatně dopravně dostupné a pro investory neatraktivní
W.6 – velmi nepříznivé hodnoty ukazatele „počet uchazečů na 1 volné pracovní místo“ ve srovnání s republikovým průměrem
W.7 – nedostatečná nabídka vysokoškolského studia v kraji
W.8 – nevyhovující technické vybavení škol a nedostatečně obnovovaný stav budov
W.9 – nadměrná ekonomická náročnost obecních škol související s podprůměrnou velikostí a malou naplněností žáky
W.10 – nedostatečná podpora integrace zdravotně postižených dětí do výuky
W.11 – nedostatečné zapojení středních a vyšších odborných škol do oblasti dalšího vzdělávání dospělých
W.12 – nepříznivá vzdělanostní struktura obyvatel ve srovnání s ostatními kraji ČR
W.13 – nedostatečné informační a poradenské služby pro vzdělávání dospělých
W.14 – nedostatečná zpětná vazba o výstupech počátečního vzdělávání

O.1 – zvýšení podílu odvětví služeb na zaměstnanosti
O.2 - využití prostředků strukturálních fondů EU a dalších dostupných zdrojů pro rozvoj podnikání v kraji
O.3 - vytvoření podmínek pro zefektivnění spolupráce podnikatelské sféry a veřejné správy
O.4 – revitalizace brownfields - průmyslových, zemědělských a jiných hospodářských objektů a areálů na území Kraje Vysočina
O.5 – zřízení vědeckotechnologického parku
O.6 – zavádění inovací podnikatelskými subjekty působícími na území kraje
O.7 – podpora všech forem odborného vzdělávání včetně poradenství
O.8 – využití komparativních výhod v oblasti pracovních nákladů pro získání zahraničních investorů (zejména v průmyslu)
O.9 - větší provázání sféry vzdělávání a trhu práce s cílem přiblížení se potřebám zaměstnavatelů
O.10 – zvýšení nabídky vysokého školství, zejména ve vysokých školách se sídlem na území kraje
O.11 – vyšší přizpůsobení vzdělávacích programů středních a vyšších odborných škol s požadavky trhu práce a s předpokládanými vývojovými trendy
O.12 – posílení institucí, struktur a produktů zajišťujících vazby vzdělávání a trhu práce
O.13 – využití rekvalifikačních programů pro nezaměstnané pro přípravu pracovníků pro nová odvětví
O.14 – rozvíjení celoživotního vzdělávání s důrazem na využívání informačních a komunikačních technologií
O.15 – rozšiřování nabídky služeb v oblasti uznávání dílčích kvalifikací

T.1 - zpomalení rozvoje firem při nedostatku kapitálu na investice
T.2 – odchod zahraničních investorů působících v kraji do zemí s nižšími náklady na zaměstnance
T.3 – stále trvající špatná dopravní dostupnost některých hospodářských center kraje

- T.4 – výrazný útlum místního zpracovatelského průmyslu
- T.5 – snížení koupěschopnosti obyvatelstva kraje v důsledku propouštění nebo reálného poklesu výše průměrné mzdy v kraji
- T.6 - růst nezaměstnanosti při pokračujícím procesu restrukturalizace v primárním a sekundárním sektoru národního hospodářství
- T.7 – zvyšující se podíl dlouhodobě nezaměstnaných a v důsledku toho nebezpečí ztráty pracovních návyků a preference sociálních příjmů
- T.8 - neprovázání kvalifikačních potřeb území se vzdělávací nabídkou
- T.9 – klesající počet pracovních příležitostí, klesající počet firem v důsledku hospodářské situace
- T.10 – prohlubující se rozpor mezi technickým vybavením škol a požadavky zaměstnavatelů
- T.11 - demograficky podmíněný úbytek dětí základních a středních škol
- T.12 - nedostatek kvalifikovaných učitelů, zejména cizích jazyků a výpočetní techniky
- T.13 – zhoršující se věková a aprobační struktura pedagogických pracovníků
- T.14 – zaostávání v podílu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel za ostatními kraji
- T.15 – pokles podílu prakticky zaměřených předmětů v základních školách, vzrůstající orientace na teoretické předměty
- T.16 – pokračující pokles přitažlivosti a prestiže profese učitele
- T.17 - obtížná identifikace požadavků zaměstnavatelů v regionu na lidské zdroje z hlediska oborového zaměření

Opatření 1.1: Podpora inovací, výzkumu a vývoje

Popis

Vnitřní rozvojový potenciál firem je založen na přístupu a využití výsledků přenosu know-how a aplikovaného výzkumu a vývoje a zavádění systémů řízení do vnitřního procesu řízení firmy a firemních procesů. V Kraji Vysočina dochází k rozvoji vysokého školství, přesto není spektrum oborů terciárního vzdělávání dostatečně široké a firmy jsou nuceny využívat potenciálu vysokých škol etablovaných v jiných krajích, obdobně je tomu i u výzkumných ústavů, certifikačních autorit či jiných specializovaných institutů.

Pro zvýšení konkurenceschopnosti podnikatelských subjektů v Kraji Vysočina je důležitá podpora programů výzkumu a vývoje, a to nejen formou poskytování příspěvku na vlastní inovativní a výzkumně-vývojové procesy, ale i realizací podpory formou investic do infrastruktury spojené s výzkumem, vývojem a přenosem know-how. Prioritou kraje je etablování a zainvestování vědeckotechnologického parku včetně podpory aktivní spolupráce mezi vědeckými, výzkumnými a vývojovými pracovišti a podnikatelskými subjekty.

Aktivita opatření

Přednostní

- **zvýšování konkurenceschopnosti Kraje Vysočina podporou výzkumu a vývoje včetně podpory infrastruktury spojené s výzkumem a vývojem**

Další

- realizace projektu vědeckotechnologického parku
- prohloubení integrace vědeckovýzkumné soustavy s podnikatelskou sférou
- zefektivnění výroby a zvýšení produktivity práce formou zavedení systémů jakosti
- spolupráce vědeckých institucí působících v kraji s orgány samosprávy

Cílové skupiny

podnikatelské subjekty a jejich sdružení, vysoké školy, vědeckovýzkumné organizace

Opatření 1.2: Podpora rozvoje průmyslových a víceúčelových hospodářských zón a infrastruktury podmiňující rozvoj podnikatelských aktivit
Popis

Opatření je zaměřeno na přilákání investic do regionu, jejichž prostřednictvím by měly být nastartovány a stimulovány zásadní změny mikroekonomického, respektive podnikového prostředí a zároveň zvýšená míra zapojení regionu do světové ekonomiky (z obecného hlediska přínosy zahraničních investorů nespočívají pouze ve zvýšení zaměstnanosti, tvorby přidané hodnoty či exportu, ale i ve stimulaci poptávky po dodávkách místních firem a zavádění nových technologií a manažerských praktik, podporujících rozvoj znalostní báze regionu). Úspěšnost v získávání přímých investic, především investic na zelené louce, je determinována investiční atraktivitou regionu a jeho hlavních sídelních center (odvíjející se z působení tzv. lokalizačních faktorů reflektujících preference potenciálních investorů) a kvalitou managementu jednotlivých měst a obcí a perspektivně i regionálního managementu (odvíjející se z nabídky rozvojových ploch a dalších nemovitostí). Přilákání investic do regionu je podmíněno kvalitní marketingovou podporou a zkvalitňováním nabídky stávajících průmyslových zón, a to včetně řešení specifické problematiky brownfields, které mohou mít zajímavý rozvojový potenciál pro obsazení investory. Jejich zájem by měl být usměrňován k vyššímu podílu znovuvyužití brownfields za současného snížení podílu investic na zelené louce. Tento přístup koresponduje s poznatky o úspěšnosti relevantních politik v zemích EU. Z hlediska základních typů investic se projevuje zřetelná koncentrace zájmu investorů působících v oblasti distribuce a produktivních služeb na metropolitní a další sídelní koncentrační prostory (bohaté na informace a příležitosti k obchodním kontaktům). Současně nelze opomenout význam malých a středních firem, které výrazným způsobem přispívají k stabilizaci podnikatelského prostředí kraje (viz opatření 1.3).

Aktivita opatření
Přednostní

- **zvýšení investiční atraktivity kraje, smysluplná marketingová podpora investičních příležitostí zacílená jak k velkým investorům, tak k malému a střednímu podnikání**

Další

- zkvalitňování nabídky investičních příležitostí
- podpora rozvoje podnikatelské infrastruktury

Cílové skupiny

města a obce, správci a provozovatelé podnikatelských nemovitostí – developeři, malí a střední podnikatelé, potenciální investoři

Opatření 1.3: Všeobecná podpora malých a středních podniků (MSP)**Popis**

Malí a střední podnikatelé mají ve vyspělých ekonomikách rozhodující podíl na zaměstnanosti. Stejně tomu je i v Kraji Vysočina. Z hlediska perspektivní tvorby odpovídajících krajských programů se zatím jako optimální jeví jejich navázání na celostátní programy podpory malého a středního podnikání v souladu se stanovenými odvětvovými prioritami formou dotací z účelového Fondu Vysočiny. V této souvislosti je vhodné přihlížet nejen k celkové míře nezaměstnanosti jednotlivých částí území kraje, ale i ke struktuře nezaměstnanosti, profesní a kvalifikační struktuře disponibilních pracovních sil atd. V oblasti neprůmyslově zaměřených MSP je s přihlédnutím k podmínkám kraje účelné vymezit jako vedlejší odvětvovou prioritu podporu MSP působících v oblasti informačních, obchodních a vědeckovýzkumných služeb.

Podpora malých a středních podniků je standardní součástí hospodářské politiky zemí EU. Podpora je cílena na překonávání objektivních nevýhod malých a středních podniků ve srovnání s velkými podniky (zejména horší přístup k inovacím, kapitálu a relativně vyšší náklady vstupu na nové trhy a odpovídající informační zabezpečení). Význam podpory malých a středních podniků je dán jak jejich často rozhodující rolí v zaměstnanosti obyvatelstva, tak jejich flexibilitou a potenciálem rozvoje do podoby velkých firem. Z hlediska kraje je zejména počet malých a středních podniků působících v oblasti zpracovatelského průmyslu, produktivních služeb a distribuce pod průměrem ČR. Lze tak konstatovat nedostačující absorpční kapacitu malých a středních podniků ve vztahu k pracovníkům uvolňovaným velkými podniky s návaznými negativními dopady na vývoj trhu práce.

Malé a střední firmy mají oproti větším subjektům objektivní nevýhodu v přístupu na zahraniční trhy. Jako vhodná forma řešení se jeví pořádání účelových zahraničních podnikatelských misí spojených s prezentací kraje, které jsou efektivní možností pro navazování nových obchodních vztahů.

Hlavním problémem malých a středních firem není jejich velikost, ale jejich izolace. Proto je vhodné, aby se malé podniky sdružovaly do regionálních sítí tak, aby obstály v prostředí globální ekonomiky. Regionální a lokální hospodářské oblasti, seskupení nebo sítě představují v éře globalizace a integrace nespornou výhodu. Skupina toho dosáhne víc než jednotlivec. Pro rozvoj každé firmy jsou důležité aktivity v oblasti vývoje a inovací, úspor nákladů, vzdělávání zaměstnanců, marketingu, sledování trendů a vyhledávání nových podnikatelských příležitostí a možností pronikání na zahraniční trhy. Jedním z možných řešení je spolupráce firem v klastrech (cluster = shluk, hrozen).

Aktivita opatření**Přednostní**

- rozvíjení předpokladů pro vznik malého a středního podnikání
- podpora zvýšení konkurenčního potenciálu malých a středních firem

Další

- pořádání účelových zahraničních podnikatelských misí spojených s prezentací kraje
- zlepšení potenciálu pro využívání zdrojů ze strukturálních fondů EU
- vytvoření podmínek pro vznik klastrů a sdružování firem
- rozvíjení klastrů na regionální, republikové i evropské úrovni

Cílové skupiny

malí a střední podnikatelé a jejich sdružení, rozvojové agentury, facilitátoři procesu vzniku klastrů

Opatření 1.4: Rozvoj terciárního vzdělávání a vytváření regionálních struktur celoživotního vzdělávání a učení
Popis

Celoživotní získávání nových znalostí a dovedností se stalo nezbytností, která podmiňuje nejen individuální rozvoj a kultivaci osobnosti, ale také rozvoj ekonomiky a zaměstnanosti. Podmínky pro přiměřený přístup k celoživotnímu vzdělávání jsou v ČR vytvořeny pouze ve vybraných městských centrech a přístup obyvatelstva k dalšímu vzdělávání v ostatních oblastech republiky je podstatně omezen materiálními i personálními podmínkami. To ve svých důsledcích brzdí rozvojové šance těchto oblastí (například omezená nabídka vysokoškolského vzdělávání), snižuje jejich atraktivitu pro vzdělané a kvalifikované vrstvy společnosti či zhoršuje uplatnitelnost pracovní síly na trhu práce.

Jako jeden z faktorů socioekonomického rozvoje regionu má celoživotní vzdělávání a učení nezastupitelné místo v rámci komplexního rozvoje lidských zdrojů. Ke stabilizovanému ekonomickému rozvoji regionu pak zvláště přispívá provázanost nabídky celoživotního vzdělávání (v krátkých formách studia) se současnými či budoucími potřebami regionálního trhu práce.

V oblasti terciárního vzdělávání dosud existují hluboké územní disproporce mezi krajem Vysočina a ostatními kraji v ČR. Nově zřízené vysoké školy působí na území kraje krátce a tomu odpovídá prozatím úzká nabídka jejich studijních programů.

Stávající systém dalšího vzdělávání nepřispívá v dostatečné míře k rozvoji kvalifikovanosti a flexibility lidských zdrojů. Sektoru dalšího vzdělávání chybí promyšlená koncepce a nezbytné legislativní a institucionální podmínky, které by jeho rozvoj usměrňovaly a podněcovaly. Zaměstnavatelé a další sociální partneři se doposud málo zapojují do obsahové i metodické stránky vzdělávacích programů a požadavků na jeho certifikaci. V praxi neexistují kvalitní souhrnné informační a poradenské služby, které by usnadňovaly orientaci v nabídce služeb zaměřených na problematiku rozvoje lidských zdrojů.

Aktivity opatření
Přednostní

- **založení a využívání systému ověřování a uznávání kvalifikací, získaných při dalším vzdělávání, využití akreditačního a certifikačního systému**
- **zvýšení míry zapojení podnikatelských subjektů do spolupráce při dalším vzdělávání pracovních sil v regionu**
- **posílení nabídky terciárního vzdělávání**

Další

- vytvoření fungujícího územně dostupného systému institucí a forem vzdělávání, dalšího profesního vzdělávání a celoživotního učení
- zvýšení míry zapojení obyvatelstva do procesů celoživotního učení
- využívání NNO v rámci zvyšování vzdělanosti obyvatelstva

Cílové skupiny

vzdělávací instituce, zaměstnavatelé, nezaměstnaní a rizikové skupiny obyvatel, rozvojové agentury, obyvatelé kraje, studenti, města a obce, sdružení a svazky obcí, NNO

Opatření 1.5: Rozvoj systému regionálního vzdělávání, implementace vhodných vzdělávacích programů škol a jejich koordinace s potřebami trhu práce

Popis

Rozvoj lidských zdrojů začíná již ve fázi počátečního vzdělávání. Zvyšování kvality a rozšiřování nabídky vzdělávání ve všech stupních počátečního vzdělávání jsou tedy jedněmi z prioritních úkolů v regionálním školství. Rychlé a rozsáhlé technické, ekonomické i sociální změny kladou stále větší nároky na klíčové kompetence (komunikativnost, schopnost učit se, práce v týmu, řešení problémů, numerické aplikace, informační technologie a komunikace v cizích jazycích jednotlivců), na jejich schopnost se dále vzdělávat a na jejich flexibilitu. Lze předpokládat, že právě tyto faktory budou stále více rozhodovat o uplatnitelnosti občanů na trhu práce i v osobním životě. Významným faktorem, který ovlivňuje sociální soudržnost území, je podpora integrace zdravotně i sociálně handicapovaných dětí. Tento vývoj klade nové požadavky na všechny stupně počátečního vzdělávání, jejichž důsledkem jsou aplikace a hledání odpovídajících organizačních i metodických nástrojů usnadňujících rozvoj individuálních předpokladů a zájmů jednotlivců, nároky na zajištění podmínek pro vzdělávání (vzdělávání pedagogů, technické zabezpečení) a změny v oblasti hodnocení výsledků vzdělávání.

Počáteční vzdělání a odborná příprava determinují úspěšnost prvního vstupu mladých lidí na trh práce. Absolventi středních i vysokých škol v poslední době stále obtížněji hledají uplatnění na trhu práce, a zejména v období po ukončení školy rozšiřují seznamy uchazečů o zaměstnání, jež evidují úřady práce. Jednou z příčin tohoto stavu je nedostatečná provázanost nabídky učňovských a studijních oborů vzdělávacího systému s kvalifikačními potřebami trhu práce. V regionu prozatím takový koordinující mechanismus neexistuje, což způsobuje disproporci mezi potřebami trhu práce a kvalifikačně-profesní strukturou absolventů. Je proto žádoucí, aby byly na základě průběžné analýzy doporučovány a zaváděny vhodné formy a struktury vzdělávacích programů odborných škol.

Aktivita opatření

Přednostní

- zlepšení spolupráce škol a firem při zajišťování odborného vzdělávání (praxe, odborníci ve školách, učitelé ve firmách)
- vytvoření systému zjišťování zpětné vazby o výsledcích vzdělávání

Další

- posílení vlivu zaměstnavatelů na tvorbu školních vzdělávacích programů základních a středních škol,
- profesní rozvoj učitelů a ředitelů v prakticky zaměřených kurzech (koučování) a sebevzdělávání
- zvýšení informovanosti pedagogických pracovníků i veřejnosti o potřebnosti vzdělávání
- zapojení NNO do systému regionálního vzdělávání
- posílení kariérového poradenství pro žáky základních a středních škol
- individualizace vzdělávacího procesu s ohledem na předpoklady a zájmy jednotlivců

- modernizace vybavení škol s důrazem na rozvoj technického a přírodovědného vzdělávání
- důraz na rozvoj kompetencí žáků v cizích jazycích, informačních a nových technologiích a podnikání

Cílové skupiny

žáci, vzdělávací instituce, úřady práce, absolventi škol, pedagogičtí pracovníci škol, zaměstnavatelé, města a obce, sdružení a svazky obcí, NNO

Opatření 1.6: Zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů na technologické změny
Popis

Trh práce v České republice prochází rychlými změnami, které se projevují mimo jiné přesuny pracovních sil mezi odvětvími, podniky a profesemi. Potřebu vzdělaného managementu vyvolává především zavádění nových technologií, nových metod řízení, což zároveň zvyšuje nároky na adaptabilitu pracovníků na technologické změny. Zvyšování adaptability absolventů škol, zaměstnanců i občanů ohrožených vyloučením je významným prvkem prevence nezaměstnanosti.

Zároveň roste riziko ztráty zaměstnání u pracovníků s nedostatečnou kvalifikací a vytváření skupin obyvatelstva ohrožených v důsledku dlouhodobé nezaměstnanosti sociální exkluzí. Stávající aktivní politika zaměstnanosti má řadu nástrojů a programových podpor, kterými může napomáhat občanům získat zaměstnání nebo se vrátit do pracovního procesu po jeho přerušení. Tyto nástroje však přestávají být dostačující či flexibilní úměrně k měnícím se potřebám trhu práce. Předpokládaný vývoj situace na trhu práce vyžaduje rozšíření nabídky programů aktivní politiky zaměstnanosti (APZ), včetně prostředků ESF, a to zejména s důrazem na preventivní opatření, která umožní zapojení i těm skupinám obyvatel kraje, jež se ocitly v ohrožení sociálního vyloučení, a kterým se tím umožní jejich návrat do zaměstnání.

Je proto nezbytné prostřednictvím systému kvalifikací a rekvalifikací v návaznosti na tendence vývoje trhu práce usilovat o zvýšení zaměstnatelnosti pracovní síly a její uplatnitelnosti na trhu práce.

Důležitou podmínkou efektivity uplatňovaných podpůrných programů je systematické monitorování trhu práce a prognózování jeho kvalifikačních potřeb.

Aktivita opatření
Přednostní

- vytvoření a posílení vazeb mezi trhem práce a systémem rekvalifikací
- uskutečňování preventivních a aktivních programů, které zabrání rezignaci a ztrátě motivace občanů, kteří ztratí zaměstnání v důsledku zhoršené hospodářské situace

Další

- zvýšení úrovně zaměstnatelnosti pracovní síly
- zvýšení zaměstnanosti občanů ze znevýhodněných skupin obyvatelstva
- uskutečňování preventivních a aktivních činností, které povedou občany k hledání a přijetí zaměstnání

Cílové skupiny

zaměstnanci podniků, podnikatelské subjekty, nezaměstnaní a rizikové skupiny obyvatelstva, rozvojové agentury, města a obce, sdružení a svazky obcí, NNO, vzdělávací instituce, úřady práce

PO 2: Zdravotnictví a sociální služby, volnočasové aktivity

SWOT

- S.1 – dobrý zdravotní stav obyvatelstva
S.2 – rovnoměrně rozložená síť nemocnic a síť stanovišť zdravotnické záchranné služby
S.3 – nastavený proces řízení kvality poskytované zdravotní a sociální péče
S.4 – společný zřizovatel pěti nemocnic a zdravotnické záchranné služby
S.5 - participace krajského, obecního a nestátního neziskového sektoru v systému sociální péče
S.6 - v rámci ČR relativně nízký podíl sociálně rizikových skupin obyvatelstva včetně problémových uživatelů návykových látek
S.7 - ucelený systém některých druhů služeb pokrývajících celé území kraje - organizace pro zajištění manželského a rodinného poradenství s celokrajskou působností, existence intervenčního centra s celokrajskou působností (pomoc obětem domácího násilí), síť sociálních služeb pro duševně nemocné
S.8 – existence nástrojů podpory pro zavádění dobrovolnictví do sociálních služeb, aktivní zájem poskytovatelů o zapojování dobrovolníků do své činnosti
S.9 – relativně bezkonfliktní soužití většinové společnosti a romského etnika
S.10 – snaha poskytovatelů reagovat na poptávku po nových sociálních službách
S.11 – zapojení kraje do procesu transformace a humanizace sociálních služeb
S.12 – rozšiřující se síť poskytovatelů slev pro rodiny s dětmi v rámci projektu Rodinných pasů kraje Vysočina
S.13 – existence krajského informačního systému o poskytovatelích sociálních služeb (sociální portál)
S.14 - existence tradiční a rozmanité sítě nestátního sektoru v oblasti volnočasových aktivit a dostatek dobrovolníků
S.15 – rozsáhlé možnosti grantových programů různých vyhlášovatelů
S.16 – existence Rady dětí a mládeže Kraje Vysočina a její spolupráce s krajským úřadem
S.17 – existence střešních NNO především v oblasti sportu a volného času a jejich spolupráce s krajským úřadem
- W.1 – neexistence koncepce státní zdravotní politiky
W.2 – nepříznivá věková struktura zdravotnického personálu, především lékařů
W.3 – nedostatečná úroveň manažerského vzdělání zdravotnických pracovníků ve všech kategoriích
W.4 – nedořešené dluhy z minulosti - zadluženost lůžkových zdravotnických zařízení
W.5 – absence některých typů nadregionální specializované péče
W.6 – neúplná síť sociálních služeb a absence některých typů těchto služeb na lokální, popřípadě regionální úrovni - domy na půl cesty, služby osobní asistence, nedostupnost pečovatelské služby v malých obcích
W.7 – nerovnoměrné zapojení obcí v rámci systému financování sociálních služeb
W.8 – nedostatečné finanční ohodnocení pracovníků ve zdravotnictví a sociálních službách způsobující nedostatek odborných pracovníků na tomto úseku
W.9 – nedostatečná provázanost zdravotnické a sociální péče a služeb
W.10 – chybějící analýza drogové situace (strategie protidrogové politiky Kraje Vysočina je zpracována bez této analýzy) a nerovnoměrná síť protidrogových služeb na území kraje
W.11 – nedostatečná provázanost nabízených druhů sociálních služeb a nestejně pokrytí Kraje Vysočina z hlediska nabídky sociálních služeb
W.12 – snížená dostupnost a zvýšená nákladovost poskytování sociálních služeb v důsledku rozdrobené sídelní struktury Kraje Vysočina
W.13 – chybějící koncepce pro některé oblasti - pro začleňování romské menšiny, pro prorodinnou politiku, pro vyrovnávání příležitostí osob se zdravotním postižením, pro přípravu na stárnutí populace
W.14 – poskytování sociálních služeb v nevyhovujících objektech a s nedostatečným materiálně-technickým vybavením
W.15 – nedostatečná metodická podpora systému inspekce kvality sociálních služeb a nerealizování inspekce MPSV v příspěvkových organizacích kraje
W.16 - nedostatek finančních prostředků a prostorové problémy organizací působících v oblasti sportu a práce s mládeží
W.17 - nízká informovanost o nabídce volnočasových a sportovních aktivit v kraji
W.18 – malá aktivita škol při získávání zdrojů programového financování
W.19 – nedostatečný systém vzdělávání organizátorů volnočasových aktivit včetně metodiků prevence

W.20 – malá ochota některých organizací ke vzájemné spolupráci a participaci na velkých projektech v oblasti volnočasových aktivit

W.21 – neexistence koncepce volnočasových aktivit a sportu

O.1 – vytváření podmínek pro spolupráci mezi jednotlivými lůžkovými zdravotnickými zařízeními a organizacemi ambulantní péče

O.2 – vytvoření podmínek pro rozšíření vzdělávání a doškolování zdravotnického managementu a personálu

O.3 – využití možností čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU

O.4 – vytváření podmínek pro rozvoj elektronizace zdravotnictví

O.5 – zabezpečení rozvoje preventivních programů v oblasti zdravotnictví

O.6 – využití kvalifikovaných absolventů zdravotnických škol v kraji

O.7 – rozvoj dobrovolnictví a jeho potenciálu v sociálních službách

O.8 – zlepšování kvalifikační připravenosti poskytovatelů sociálních služeb

O.9 – rozvoj partnerství kraje a obcí při zajištění sociálních služeb

O.10 – hlubší zapojení rizikových skupin obyvatelstva do běžného života společnosti

O.11 – zlepšování zapojení romského obyvatelstva do běžného života společnosti

O.12 – zabezpečení sítě protidrogových služeb pro celé území kraje

O.13 – zlepšování metodické pomoci obcím při realizaci sociální politiky

O.14 – využívání spolupráce s komerčním sektorem v oblasti zvýšení dostupnosti a kvality sociálních služeb

O.15 – standardizace sociálních služeb z hlediska vnitřního vybavení zařízení zřizovaných krajem

O.16 – zavedení centralizovaného nákupu vhodných komodit u zřizovaných zařízení sociálních služeb

O.17 – provázání zdravotnické péče a sociálních služeb

O.18 – pokračování započatého procesu transformace a humanizace sociálních služeb

O.19 - rozsáhlejší začlenění škol a školských zařízení do systému nabídky volnočasových aktivit

O.20 – využívání existující kapacity sportovních zařízení pro zvýšení nabídky volnočasových aktivit

O.21 – zvýšení informovanosti mladé generace, školských zařízení a NNO o možnostech zahraniční spolupráce a evropských vzdělávacích programech

O.22 – vytvoření informačního systému o sportovních a volnočasových aktivitách v lokálních centrech kraje a zlepšení propagace volnočasových aktivit

O.23 – vyšší provázání činnosti státních, komunálních a ostatních subjektů

O.24 - efektivnější využívání vícezdrojového financování volnočasových aktivit a sportu

T.1 – pokračující styl finanční politiky zdravotních pojišťoven

T.2 – nekonceptní investiční politika zdravotnických zařízení

T.3 - pokračující stárnutí populace Kraje Vysočina

T.4 – nestabilita financování sociálních služeb ze státního rozpočtu, ztráta finančních zdrojů v systému sociálních služeb zvláště s ohledem na daňovou výtěžnost nebo snížení příjmů z fondů zdravotního pojištění

T.5 - nepřipravenost sítě sociálních služeb na některé jevy ve společnosti (stárnutí populace, rostoucí rozvodovost, nárůst problematických uživatelů apod.)

T.6 – pokračující odliv kvalifikovaných pracovníků ze zdravotnictví a systému poskytování sociálních služeb z důvodu nízkých platů nebo výpadku ve financování

T.7 – narušení systému sociálních služeb a protidrogové prevence v důsledku zániku některých služeb nebo programů

T.8 – zvýšení konfliktnosti vztahů většinové společnosti a romské nebo jiné menšiny

T.9 – nevyužívání příspěvku na péči pro nákup sociálních služeb ze strany jeho příjemců, neefektivní využívání disponibilních zdrojů

T.10 - snižování kvality života rodin s dětmi v kraji

T.11 – neplnění standardů kvality sociálních služeb ze strany zřizovaných zařízení sociálních služeb

T.12 – růst administrativních a dalších povinností pro poskytovatele sociálních služeb, vyplývajících z legislativní úpravy, růst administrativních a dalších povinností v rámci systémů kontroly kvality a systémů financování sociálních služeb bez adekvátního finančního pokrytí

T.13 – zhoršování podmínek pro volnočasové aktivity a s tím související zánik subjektů pracujících v oblasti volnočasových aktivit

T.14 – nárůst nežádoucích jevů (kriminalita, drogy, zhoršování zdravotního stavu obyvatelstva aj.) vlivem nedostatku finančních prostředků pro volnočasové aktivity

T.15 – úbytek dobrovolníků pracujících s dětmi a mládeží v souvislosti s jejich malou podporou

T.16 – snížení intenzity podpory koncepční celoroční práce s dětmi a mládeží na úkor jednorázových akcí

T.17 – snížení výše vynakládaných finančních prostředků na údržbu a rozvoj zařízení pro sport a volný čas

Opatření 2.1: Stabilizace a odborný růst zdravotnického personálu

Popis

Lidské zdroje jsou v poskytování zdravotnických služeb rozhodujícím faktorem. Prakticky celá ČR řeší problémy s vážným nedostatkem kvalifikovaných lékařů, sester a dalších pracovníků. Systém odborné přípravy často není dostatečně vyvážený. Současně vzniká problém s rostoucí vysokou věkovou strukturou lékařů, který bez systémového řešení v oblasti vzdělávání zdravotnických pracovníků negativně ovlivní provoz zdravotnických zařízení.

Zainteresanost zvláště mladých pracovníků ve zdravotnictví je nutno spatřovat nejen v poskytnutí jasné pracovní perspektivy, ale i v odpovídajícím platovém ohodnocení. Osobní pracovní perspektiva úzce souvisí se systémem postgraduálního vzdělávání.

Opatření se zaměřuje na vytváření vhodných podmínek k udržení kvalifikovaných lékařů a dalšího zdravotnického personálu, zejména prostřednictvím možností profesního růstu, dalšího vzdělávání a ostatních forem motivace.

Aktivity opatření

Přednostní

- vytvoření komplexního celokrajského vzdělávacího systému pro zdravotnické pracovníky především v oblasti manažerských a komunikačních dovedností

Další

- vytvoření systému podpory a stabilizace lidských zdrojů ve zdravotnických zařízeních kraje

Cílové skupiny

zdravotnická zařízení, obyvatelé kraje

Opatření 2.2: Modernizace a rozvoj zdravotnického prostředí Kraje Vysočina

Popis

Nemocnice Kraje Vysočina se potýkají s problémem neutěšeného technického stavu některých částí nemovitého majetku i s problémy obnovy zdravotnické technologie. Nemocnice samotné nedokáží ze svých prostředků v plné míře zvládnout finančně náročné rekonstrukce a obnovy přístrojů. Systém financování poskytované zdravotní péče je v současné době nastaven tak, že nemocnice nedokáží produkovat zisk v takové výši, aby by mohl být následně využit na další investice nad rámec základní obnovy a běžné údržby. Kraj proto usiluje o řešení problematiky alespoň u již neodkladných investic získáváním dalších zdrojů financování.

Elektronizace zdravotnictví se zabývá aplikací informačních a komunikačních technologií napříč celým spektrem funkcí ovlivňujících zdraví a zdravotnictví. Zahrnuje nástroje a řešení včetně produktů, systémů a služeb, jež jsou nad rámec běžných internetových aplikací. Jedná se především o nástroje pro zdravotnickou správu, zdravotnická zařízení, zdravotní profesionály všech skupin stejně jako veřejné i personalizované zdravotnické informační systémy pro pacienty a občany. Aktuální situace zdravotnictví Kraje Vysočina si vyžaduje stále masivnější nasazení pokročilých prostředků ICT.

Potřeba podpory systematické modernizace a rozšiřování zdravotnické infrastruktury, zavádění nových efektivních systémů a podpora informatizace zdravotnictví Kraje Vysočina je evidentní.

Aktivita opatření

Přednostní

- **rekonstrukce zdravotnických zařízení zřizovaných krajem včetně obnovy jejich vybavení a vozového parku**
- **podpora elektronizace zdravotnictví**

Cílové skupiny

zdravotnická zařízení, obyvatelé kraje

Opatření 2.3: Strategické řízení zdravotnických zařízení zřizovaných krajem

Popis

V oblasti zdravotní péče není nastaven dlouhodobý systém financování. Hospodaření zdravotnických zařízení tak není možné výrazně zlepšovat zvýšením produkce. Řešením je při zachování produkce hledat možnosti snižování nákladů efektivní provozem zdravotnických zařízení.

Opatření směřuje k efektivní lokaci finančních a lidských zdrojů ve zdravotnictví prostřednictvím jednotného systému vykazování výkonů a diagnóz, zavedením efektivních nákupů vybraných zdravotnických potřeb a vybavení. Jednotné systémy řízení pak umožní vzájemné srovnávání a vyhodnocení jednotlivých zdravotnických zařízení, s následným návrhem na optimalizaci poskytování zdravotnických služeb.

Aktivita opatření

Přednostní

- podpora procesního řízení zdravotnických zařízení

Další

- efektivní nákupy vybraného zdravotnického materiálu a vybavení

Cílové skupiny

zdravotnická zařízení, obyvatelé kraje

Opatření 2.4: Zvyšování kvality poskytovaných služeb ve zdravotnictví

Popis

Poskytování zdravotní péče je zatíženo celosvětově výskytem chyb. Zdravotník je denně konfrontován se skutečností nutnosti rychlých rozhodnutí vždy s dopadem plné právní odpovědnosti. Zvyšování kvality ve zdravotnictví je proces, který má omezit nepříznivé dopady při poskytování zdravotní péče. To jsou například nevysvětlitelné různorodosti v poskytování zdravotní péče, opožděné, pomalé, nebo neadekvátní zavádění efektivních léčebných a diagnostických postupů, unáhlené či nezodpovědné zavádění neověřených léčebných a diagnostických postupů,

Nemocnice Kraje Vysočina splnily kritéria národních akreditačních standardů a získaly akreditaci. Akreditace je dobrovolný proces hodnocení kvality pomocí jasně definovaných a měřitelných pravidel. Získání certifikátu tento proces neukončuje, naopak je startem dalšího vývoje a naplňování podmínek dalších průběžných reakreditací.

Vytvoření bezpečnějšího a uživatelsky příjemnějšího prostředí pro klienty i zdravotnické pracovníky krajem zřizovaných zdravotnických zařízení a dosažení jejich vyšší spokojenosti je jednou z priorit v poskytování zdravotní péče v kraji.

Aktivita opatření

Přednostní

- **zvyšování bezpečí klientů a zdravotnických pracovníků**

Další

- monitorování spokojenosti klientů i pracovníků zdravotnických zařízení Kraje Vysočina

Cílové skupiny

zdravotnická zařízení, obyvatelé kraje

Opatření 2.5: Zdraví 21 v Kraji Vysočina – zdravý životní styl, prevence

Popis

Zdraví 21 je Evropská strategie Světové zdravotnické organizace (WHO) do roku 2015, která byla v roce 2002 přijata vládou ČR jako dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR Zdraví pro všechny v 21. století. Hlavním cílem programu Zdraví 21 na úrovni Kraje Vysočina je zlepšovat úroveň zdraví a klíčové ukazatele zdravotního stavu obyvatel v našem kraji a do této činnosti zapojit co nejvíce institucí a organizací a také samotné občany.

Kraj Vysočina má zpracován střednědobý koncepční dokument „Program Zdraví 21 pro kraj Vysočina“ na období 2008 - 2015, který vychází z Analýzy zdravotního stavu obyvatel kraje Vysočina. Program vychází ze základní teze, že všechna onemocnění uvedená v prioritách, poruchy zdraví, případně problémy a zdravotní rizika jsou tzv. preventabilní, tzn., že je lze pozitivně ovlivňovat a že jejich vzniku lze aktivně předcházet.

Nedílnou součástí preventivních opatření je i kvalitní systémová výuka laické zdravotnické první pomoci se zaměřením na důležité a život zachraňující úkony, s důrazem na praktické nácviky s použitím improvizovaných pomůcek. S rostoucími počty úrazů je nezbytné věnovat zvýšenou pozornost výchově jak těmto úrazům efektivně předcházet.

Při dlouhodobém zlepšování zdraví obyvatel našeho kraje je nesmírně důležité a zásadní, aby navržené aktivity byly realizovány a podporovány co nejširším spektrem institucí z většiny resortů veřejného života.

Aktivita opatření

Přednostní

- podpora a propagace zdravého životního stylu a prevence
- vzdělávání obyvatel v oblasti péče o zdraví (laická přednemocniční péče, dodržování léčebných režimů)

Další

- zajištění prevence úrazů
- zapojení občanů, organizací, veřejného i soukromého sektoru do naplňování ZDRAVÍ 21

Cílové skupiny

zdravotnická zařízení, NNO, školy a školská zařízení, města a obce, podnikatelské subjekty, obyvatelé kraje

Opatření 2.6: Udržení a zlepšení podmínek v oblasti služeb sociální péče a sociální prevence
Popis

Změna ekonomické a sociální reality s sebou přináší nové fenomény vyžadující adekvátní reakci ze strany systému sociální péče. Dalším závažným faktorem, který ovlivňuje vývoj společnosti, se stává stárnutí populace. Vyšší věk dožití obyvatelstva ovlivňuje také zdravotní stav starších obyvatel a podobu pomoci, kterou potřebují. Na úseku služeb sociální péče a sociální prevence to znamená ustavení udržitelné podporované sítě služeb při participaci všech úrovní veřejné správy za použití metod zapojujících do rozhodovacího procesu v této oblasti občany i poskytovatele. Při realizaci tohoto záměru bude kladen důraz na dosažení rovnosti v dostupnosti sítě služeb, na garanci základní kvality jejich poskytování a na hledání efektivních způsobů pomoci. Dlouhodobá dostupnost kvalitní sítě vyžaduje také stabilizaci finančních zdrojů a zabezpečení příležitostí pro zvyšování kvalifikace pracovníků v této oblasti. Pro zlepšení soudržnosti místních komunit je nutné realizovat opatření, která přispějí k regeneraci a rozvoji lidského potenciálu a k připravenosti na řešení problémů souvisejících s demografickým vývojem. Stabilní síť služeb sociální péče a prevence spolu s ostatními opatřeními na podporu zdravých vztahů v rodině a komunitě tvoří ucelený systém vedoucí k naplňování cíle zvyšování standardu sociálních služeb a prevence sociálních rizik. Realizace aktivit zahrnutých v tomto systému bude postavena na zapojení krajské i obecní samosprávy, občanů a nestátního neziskového sektoru.

Aktivita opatření
Přednostní

- **plánování sítě sociálních služeb, založené na participaci občanů a spolupráci kraje a obcí s cílem zvyšování dostupnosti základních služeb a informovanosti o nich – především pečovatelské služby i pro obyvatele malých obcí**
- **stabilizace finančních zdrojů pro sociální služby s využitím financování z evropských strukturálních fondů, případně z jiných dostupných zdrojů**

Další

- podpora vzdělávání pracovníků v sociálních službách
- zvyšování kvality poskytování sociálních služeb a zlepšování materiálně technického vybavení poskytovatelů
- rozvíjení nových forem pomoci občanům, kteří pomoc potřebují, se zapojením dobrovolníků, stážistů a veřejnosti do jejího poskytování nebo se zaváděním sociálního podnikání
- podpora aktivit prarodinné a proseniorské politiky

Cílové skupiny

uživatelé sociálních služeb, rodiny s dětmi, senioři, osoby se zdravotním postižením, skupiny obyvatel ohrožené sociálním vyloučením, města a obce, příspěvkové organizace kraje a NNO s vazbou na uvedené cílové skupiny

Opatření 2.7: Rozvíjení mechanismů boje proti společenské marginalizaci ohrožených skupin obyvatelstva

Popis

V některých lokalitách nebo sociálních skupinách, s růstem počtu a velikostí rizikových skupin ohrožených sociální exkluzí je vhodným opatřením vedle snižování a eliminace jejich důsledků také zavádění systému prevence. Pro zlepšení soudržnosti místních komunit a posílení integrace skupin ohrožených sociálním vyloučením je nutné realizovat opatření, která přispějí k regeneraci a rozvoji lidského potenciálu a eliminaci sociálně patologických jevů, jež zvyšují riziko nárůstu počtu osob ohrožených sociálním vyloučením. Zároveň je třeba stabilizovat financování sociálních služeb zaměřených na prevenci sociálního vyloučení. Síť služeb sociální péče a prevence spolu s ostatními opatřeními na podporu aktivit předcházejících společenské marginalizaci ohrožených skupin obyvatelstva představují systém nástrojů, které předcházejí rozšiřování počtu osob postižených sociálním vyloučením.

Aktivita opatření

Přednostní

- **zajištění prevence vzniku sociálního vyloučení, sociálně patologických jevů a růstu počtu osob ohrožených sociálním vyloučením včetně napomáhání odstraňování technických a sociálních bariér**

Cílové skupiny

skupiny obyvatel ohrožené sociálním vyloučením (včetně seniorů a osob se zdravotním postižením, pokud jsou ohroženi sociálním vyloučením), města a obce, NNO s vazbou na uvedené cílové skupiny

Opatření 2.8: Využití efektivních nástrojů protidrogové prevence

Popis

V posledních letech jsme svědky rostoucího trendu vzniku drogové závislosti a jejích dopadů v podobě související kriminality. Jedná se o jev, který negativně ovlivňuje nejen život v konkrétních rodinách, ale i v komunitě města nebo obce, v nichž se pohybuje větší skupina osob závislých na drogách. Negativní důsledky pro společnost bývají spojeny i se závislostí na legálních návykových látkách. Tomuto trendu lze čelit především prostřednictvím prevence tohoto sociálně nežádoucího jevu a nabídky vhodných forem trávení volného času pro rizikové skupiny obyvatel. Jde o systémové propojení služeb sociální prevence, preventivních aktivit na úseku školství, volnočasových programů apod. V případě již vzniklých závislostí sehrávají důležitou pozitivní roli programy zaměřené na zmírnění negativních jevů spojených s drogovou závislostí.

Aktivity opatření

Přednostní

- **plánování a nastavení vhodné struktury sekundární a terciární protidrogové prevence**
- **rozvoj programů zaměřených na primární prevenci závislosti na návykových látkách s důrazem na jejich efektivitu**

Další

- rozvoj spolupráce institucí na místní i regionální úrovni na úseku prevence vzniku závislosti na návykových látkách a na úseku řešení negativních společenských dopadů již vzniklé závislosti na návykových látkách

Cílové skupiny

skupiny obyvatel ohrožené závislostí na návykových látkách, města a obce, NNO s vazbou na uvedené cílové skupiny

Opatření 2.9: Rozvoj aktivit volného času s důrazem na dlouhodobé a pravidelné aktivity
--

Popis

Na území Kraje Vysočina existuje poměrně rozsáhlá síť zařízení pro kvalitní využití volného času, zejména pro děti a mládež. Tvořivost a aktivita obyvatel kraje podporuje dlouhodobě vznik a fungování řady zájmových sdružení, spolků a dalších občanských iniciativ, jež společně formují nabídku volnočasových aktivit.

Současný stav řady zařízení pro volný čas však neodpovídá svou kvalitou ani kvantitou narůstajícím potřebám v této oblasti, a zejména ne budoucí potřebě rozvíjet možnosti pro všestrannou kultivaci lidských zdrojů a pro rozvoj prvků občanské společnosti. Nedostává se hlavně prostředků na koncepční a dlouhodobou práci s dětmi a mládeží. V důsledku toho prochází často krizí i aktivita a iniciativa organizátorů i obyvatel.

Na kvalitní trávení volného času dětí a mládeže a na primární prevenci sociálně nežádoucích jevů má zásadní dopad pravidelná celoroční činnost či pravidelné aktivity s dětmi a mládeží či pro děti a mládež.

Vhodnou doplňkovou aktivitou pravidelných celoročních činností jsou jednorázové akce pro děti a mládež včetně zapojení široké veřejnosti, u kterých je kladen důraz na prvek dobrovolnosti s aktivním zapojením účastníků.

Aktivity opatření

Přednostní

- zlepšení podmínek pro volnočasové aktivity obyvatel regionu se zvláštním zaměřením na děti a mládež
- rozvoj talentovaných dětí a mládeže na Vysočině

Další

- budování a obnova zařízení a pro aktivity volného času obyvatel regionu
- zvýšení aktivity NNO v oblasti volnočasových aktivit
- podpora jednorázových akcí pro děti a mládež včetně zapojení široké veřejnosti, u kterých je kladen důraz na prvek dobrovolnosti s aktivním zapojením účastníků
- podpora vzdělávání pracovníků organizací pracujících s dětmi a mládeží

Cílové skupiny

NNO, školy a školská zařízení, města a obce, děti a mládež, obyvatelé kraje

Opatření 2.10: Rozvoj sportu a tělovýchovy

Popis

Na území Kraje Vysočina existuje poměrně rozsáhlá síť zařízení pro sportovní vyžití, zejména pro děti a mládež. Tvořivost a aktivitu obyvatel kraje podporují dlouhodobě vznik a fungování řady zájmových sdružení, sportovních klubů, spolků a dalších občanských iniciativ, jež společně formují nabídku sportovních aktivit.

Současný stav řady zařízení však neodpovídá svými parametry kvality ani kvantity narůstajícím potřebám v této oblasti, a zejména ne budoucí potřebě rozvinout možnosti pro všestranný rozvoj sportu pro všechny. Hlavně se nedostává prostředků na projekty realizující výstavbu a obnovu těchto zařízení. Přesto se podařilo uskutečnit několik významnějších rekonstrukcí sportovních areálů v kraji.

Aktivity opatření

Přednostní

- zlepšení podmínek pro sportovní aktivity obyvatel regionu se zvláštním zaměřením na děti a mládež
- rozvíjení tělovýchovy a sportu pro všechny

Další

- budování a obnova zařízení a infrastrukturní sítě pro sportovní aktivity obyvatel regionu
- zapojení NNO do rozvoje sportu a tělovýchovy

Cílové skupiny

NNO, školy a školská zařízení, města a obce, děti a mládež, obyvatelé kraje

Opatření 2.11: Podpora rozvoje mezinárodních aktivit a mezinárodní spolupráce

Popis

Jedná se o průřezové opatření vedoucí k podpoře mezinárodních aktivit a spolupráce v nejrůznějších oblastech. Potřeba mezinárodní spolupráce se zvýšila zejména se vstupem České republiky do Evropské unie. Dá se očekávat, že v souvislosti s vývojem regionální politiky EU a přípravami na nové programovací období 2014-2020 bude význam této spolupráce nadále stoupat. Kromě mezinárodní spolupráce kraje s partnerskými regiony (stav k únoru 2011: Spolková země Dolní Rakousko, Region Champagne Ardenne, Nitranský samosprávný kraj a Zakarpatská oblast Ukrajiny) a v rámci projektových partnerství, vznikají další partnerství na nejrůznějších úrovních i mezi rozličnými typy subjektů jako jsou obce, školy, neziskové organizace či příspěvkové organizace Kraje Vysočina.

V rámci mezinárodní spolupráce dochází k přenosu teoretických i praktických poznatků, které vedou k vzájemnému obohacení jednotlivých partnerů. V rámci některých operačních programů EU je navázání mezinárodní spolupráce nezbytnou podmínkou při realizaci projektů. Cílem opatření je rozvoj a udržování těchto partnerství.

Mezi důležité oblasti mezinárodní spolupráce patří aktivity zaměřené na děti a mládež, jako jsou školní výměny dětí a mládeže, mezinárodní setkání zaměřená na neformální vzdělávání, výuka jazyků, odborné stáže žáků a studentů v zahraničí, workcampy, mezinárodní semináře, sportovní aktivity atd. Mezi významné aktivity patří rovněž spolupráce v oblasti kultury.

Předpokladem pro to, aby se do mezinárodních aktivit mohly větší měrou zapojovat organizace z Kraje Vysočina, je i dostatečná informovanost o programech podpory mezinárodní spolupráce.

Aktivity opatření

Přednostní

- rozvoj spolupráce s partnerskými regiony kraje

Další

- podpora mezinárodních projektů realizovaných v rámci programů EU
- rozvoj mezinárodních aktivit pro děti a mládež
- rozvoj mezinárodních partnerství škol, školských zařízení a NNO

Cílové skupiny

NNO, školy a školská zařízení, města a obce, děti a mládež, obyvatelé kraje, příspěvkové organizace kraje

Opatření 2.12: Rozvoj neziskového sektoru v Kraji Vysočina**Popis**

Nutnou podmínkou pro úspěšné naplnění všech prioritních oblastí Programu rozvoje kraje, především však PO 2 Zdravotnictví a sociální služby, je nastavení dlouhodobé a systémové spolupráce kraje zejména s nestátním neziskovým sektorem. Zařazení tohoto opatření do programové části Programu rozvoje kraje zásadním způsobem přispívá k celkovému institucionálnímu rozvoji nestátních neziskových organizací (NNO) v Kraji Vysočina. Cílem opatření je zvýšení jejich autority a posílení jejich odpovědnosti ve smyslu podrobnějšího vymezení jejich podpory a možností, které jim Kraj Vysočina poskytuje a nabízí. Kraj si je vědom činností, které NNO vykonávají a které jsou pro jeho fungování potřebné, v mnohých případech nezbytné (například sociální služby, volnočasové aktivity, ochrana životního prostředí, rozvoj kultury a ochrana památek, poradenství, vzdělávání a výzkum, ...).

Účelem zařazení tohoto opatření je tedy i záměr oficiálním způsobem ze strany kraje zdůraznit význam existence NNO a jejich činnosti pro fungování kraje a zároveň vytvořit podmínky, ve kterých bude možné spolupráci kraje a nestátního neziskového sektoru společně zastřešit a lépe z hlediska nastavení principů obsahu a formy spolupráce koordinovat. Je tedy zřejmé, že zařazení tohoto opatření nenahrazuje oborově zaměřená opatření PRK, směřující ke zkvalitnění činností ve vybrané konkrétní oblasti.

Zařazení opatření je logickým výsledkem spolupráce Kraje Vysočina a NNO. Od roku 2004 spolupracuje kraj s místními NNO na vytvoření vlastní strategie pro rozvoj tohoto sektoru. Tato strategie byla znovu aktualizována v roce 2010 (na národní úrovni pro tento sektor dosud odpovídající strategický dokument neexistuje). Samotný fakt, že téměř polovina obyvatel ČR (47 %) je členem nějaké NNO a 13 % všech obyvatel kraje se do aktivit NNO zapojuje formou dobrovolnické práce, je dalším důvodem pro zařazení opatření do programové části Programu rozvoje Kraje Vysočina.

Velmi důležitým důvodem pro posílení spolupráce kraje s nestátním neziskovým sektorem je i skutečnost, že tento sektor nabízí značné množství pracovních míst pro pracovní uplatnění jak absolventů, tak osob starších 50 let. Díky tomu, že ve své činnosti nejsou NNO motivovány přednostně dosažením zisku, je jejich silnou stránkou schopnost spolupráce a participace ve smyslu vytváření synergie.

Je tedy v zájmu kraje i NNO, aby se NNO v Kraji Vysočina aktivně zapojily do realizace společně vytyčených priorit rozvoje. Zároveň je důležité, aby i zástupci ostatních sektorů a institucí přijali NNO za rovnoprávného partnera.

Aktivita opatření**Přednostní**

- **síťování a institucionální rozvoj NNO**

- **vícezdrojové a víceleté financování**

Další

- vzdělávání pro NNO a dalších subjektů o NNO
- setkávání NNO v regionu a dle oborů (ORP, mikroregiony, MAS,...)
- účast zástupců NNO v poradních a pracovních skupinách kraje
- podpora informovanosti o aktivitách NNO
- zavedení strategického plánování v NNO a syst. efekt. fin. řízení NNO

Cílové skupiny

NNO, veřejná správa, podnikatelské subjekty, obyvatelé kraje

PO 3: Technická infrastruktura

SWOT

- S.1 - nejvyšší podíl bytů v rodinných domech v ČR
S.2 - výhodná poloha kraje v centru republiky + existence dálnice D1, severojižní spojky I/38, rovnoměrného rozložení železniční sítě
S.3 – definovaná Páteřní silniční síť kraje Vysočina jako východisko pro realizaci střednědobých a dlouhodobých investičních záměrů na silniční síti
S.4 – existence konsolidované organizace určené pro údržbu a opravy silniční sítě (Krajská správa a údržba silnic Vysočiny, příspěvková organizace)
S.5 - dostatek vodohospodářsky využitelných vodních zdrojů povrchových vod nadregionálního významu využitelných k zásobování pitnou vodou
S.6 - systém propojení vodovodních soustav jednotlivých částí kraje
S.7 – energetický uzel Jaderná elektrárna Dukovany – Hydroelektrárna Dalešice jako zdroj výroby elektrické energie republikového významu a zároveň jako stabilní prvek rozvoje jihovýchodní části Kraje Vysočina
S.8 - významná pozice kraje v oblasti ICT na republikové i evropské úrovni
S.9 - vysoké procento obcí a měst na internetu
S.10 – dostatečný počet ploch určených pro rozvoj podnikání vymezených v rámci funkčního využití ploch v územních plánech v obcích III. stupně a dalších významných hospodářských střediscích
S.11 – zavedený systém dotací na územně plánovací dokumentaci (ÚPD) obcí z rozpočtu Kraje Vysočina
S.12 – tvorba ÚPD v parametrech GIS
S.13 - stabilní Integrovaný záchranný systém Kraje Vysočina (IZS)
S.14 - bezpečnost v regionu jako jedna z priorit odpovědných orgánů
- W.1 - nízká hustota zalidnění a rozdrobená sídelní struktura snižující rentabilitu a zvyšující náklady na vybavenost technickou infrastrukturou
W.2 – příliš hustá silniční síť s ohledem na disponibilní zdroje na její modernizaci a opravy
W.3 - technický a stavební stav silniční sítě neodpovídající současným požadavkům a potřebám (např. s ohledem na intenzitu dopravy a bezpečnost)
W.4 - nedobudované severojižní propojení Kraje Vysočina jako specifická dopravní osa ve východní části regionu
W.5 - zastaralost (mnohdy až havarijní stav) značné části kanalizačních i vodovodních sítí (v případě vodovodních sítí s možným negativním dopadem na kvalitu vody pro spotřebitele, v případě kanalizačních sítí s možným negativním dopadem na kvalitu podzemních vod)
W.6 - problémy s ochranou vodních zdrojů v důsledku nedostatečného čištění odpadních vod a nedodržování režimů činnosti v ochranných pásmech vodních zdrojů
W.7 - nedostatek vydatnějších zdrojů kvalitní podzemní vody
W.8 - různá úroveň vybavenosti ICT samospráv i zřizovaných organizací
W.9 - nízká úroveň povědomí o možnostech ICT
W.10 - nerovnoměrné pokrytí území kraje územně plánovací dokumentací obcí a měst
W.11 – nekoordinovanost územního rozvoje kraje
W.12 - geografické podmínky Kraje Vysočina (průběh mimořádných událostí v krátkém časovém sledu, horší klimatické podmínky zejména v zimních měsících)
W.13 – nedostatečná prostorová integrace složek IZS
- O.1 – podpora budování technické infrastruktury pro budoucí bytovou výstavbu
O.2 – využití výhodné geografické polohy kraje mezi dvěma nejvýznamnějšími aglomeracemi v ČR – pražskou a brněnskou
O.3 - zkvalitnění dopravního napojení větších sídel na dálnici D1 s ohledem na rozsah Páteřní silniční sítě Kraje Vysočina
O.4 - efektivní využití dotačních zdrojů na investiční projekty z oblasti silniční infrastruktury
O.5 - převedení vybraných komunikací z vlastnictví Kraje Vysočina do vlastnictví obcí, případně jejich faktické zrušení
O.6 - zpoplatnění průjezdu tranzitní kamionové dopravy s ohledem na případné zavedení mýta na komunikacích II. a III. třídy

- O.7 - zvýšení podílu čištěných odpadních vod rozšiřováním a rekonstrukcí kanalizačních systémů, vybudováním nových čistíren odpadních vod (ČOV), nebo intenzifikací stávajících ČOV za účelem zlepšení stavu povrchových a podzemních vod
- O.8 – zlepšení ochrany zejména povrchových vod v povodí vodárenských nádrží na území kraje
- O.9 - zajištění dodávek kvalitní pitné vody pro obyvatelstvo
- O.10 – modernizace a další rozšíření Jaderné elektrárny Dukovany
- O.11 - využívání kombinované výroby elektřiny a tepla
- O.12 – zlepšení vybavenosti organizací veřejné správy prostředky ICT
- O.13 - zkvalitnění výkonu veřejné správy podporou služeb eGovernmentu
- O.14 - zvýšení počítačové gramotnosti obyvatelstva kraje
- O.15 - podpora nových projektů v oblasti páteřních regionálních a městských sítí
- O.16 - pokrytí území Zásadami územního rozvoje Kraje Vysočina
- O.17 - pořízování a aktualizace územně plánovací dokumentace obcí a měst pro stanovení způsobů funkčního využití území
- O.18 - pořizování regulačních plánů pro usměrňování nadmístních aktivit v územích s výrazným společným zájmem
- O.19 - realizace celostátní koncepce reorganizace Policie České republiky (připravovaná koncepce pro organizaci činnosti Policie České republiky a teritoriální působnosti)
- O.20 - vytvoření, podpora a rozvoj systémového řešení zabezpečení podpory krizového řízení v součinnosti s operačním řízením v rámci IZS
- O.21 - preventivní opatření zamezující nebo výrazně omezující následky mimořádných událostí
- T.1 - nedostatečné tempo modernizace a zvýšení kapacity silniční sítě Kraje Vysočina – dálnice D1, silnice I., II. a III. tříd
- T.2 – snížení objemu finančních zdrojů ze strukturálních fondů na modernizaci silniční sítě od roku 2014
- T.3 - znehodnocení průběžně modernizované komunikace II/602 s ohledem na časté kongesce na D1, resp. účelové sjíždění z D1 na II/602
- T.4 – nedostatečné zajištění odvádění a čištění odpadních vod v obcích, které jsou zdrojem znečištění o velikosti nad 2 000 EO (riziko nesplnění závazku ČR vůči EU v oblasti odvádění a čištění odpadních vod do konce roku 2010)
- T.5 - ohrožení povrchových vodních zdrojů – vodárenských nádrží zejména nedostatečně čištěnými odpadními vodami, ekologickými haváriemi, hospodařením v rozporu s kodexem správné zemědělské praxe
- T.6 – zhoršení kvality vody určené pro spotřebitele při dlouhé době zdržení vody v potrubí způsobené regionálním poklesem odběru vody z veřejných vodovodů
- T.7 – snižování atraktivity malých obcí pro bydlení a podnikatelskou činnost při nerentabilitě dobudovávání či rekonstrukce technické infrastruktury (především kanalizace a ČOV, dále plynofikace)
- T.8 – déletrvající výpadky dodávek zemního plynu tranzitním plynovodem z Ruska především v zimních měsících
- T.9 – prohlubující se propast mezi rostoucí úrovní technologií a stagnujícími znalostmi uživatelů
- T.10 – vznik nových bariér ve společnosti – tzv. digital-divide
- T.11 - nezájem o vzdělání v oboru ICT
- T.12 - zpoždění realizace významných liniových staveb
- T.13 - odložení uskutečnění rozvojových záměrů s územním dopadem v obcích a městech bez schváleného územního plánu
- T.14 - ztížení koordinace a regulace specifických nadmístních aktivit cílených např. na rozvoj turistického ruchu, rozvoj podnikání apod. v územích bez schváleného regulačního plánu
- T.15 - dvojkolejnost řešení mimořádné události/krizové situace – užívání jasně definovaných eskalačních mechanismů mimořádné události a krizové situace a zamezení dvojího přístupu k řešení situace
- T.16 - přerůstání mimořádných událostí do krizových situací (zejména na dálnici D1)
- T.17 - možné technologické a systémové problémy (stav připravenosti složek IZS na technologické a provozní změny související s hlubší integrací)
- T.18 - nebezpečí kybernetické (digitální) kriminality

Opatření 3.1: Rozvoj bytové výstavby a regenerace bytového a nebytového fondu**Popis**

Pro vyhodnocení současného stavu v oblasti bydlení jsou východiskem data ze sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001. Kraj Vysočina vykazoval nejvyšší podíl bytů v rodinných domech a zároveň také největší sídelní rozdrobenost v rámci ČR. Průměrné stáří trvale obydlených bytů bylo na Vysočině vyšší než činil průměr ČR při současné nižší procentuální vybavenosti bytů, co se týče napojení na inženýrské sítě. Rovněž nižší procento bytů I. a II. kvalitativní kategorie oproti průměru ČR a vyšší podíl starých bytů ukazuje na nižší kvalitu bytového fondu.

Role kraje je v této oblasti značně omezená – svou podpůrnou roli uplatňuje kraj prostřednictvím spolufinancování tvorby podkladů nutných pro realizaci záměrů obcí v oblasti využití vhodných nebytových prostor v majetku obcí a měst pro bydlení. Obdobná nepřímá podpora probíhá i u výstavby technické infrastruktury, čímž se následně stimuluje výstavba bytů i nových rodinných nebo bytových domů ve městech a obcích Kraje Vysočina. Hlavní roli při tvorbě a uplatňování bytové politiky zůstává i nadále státu, jenž disponuje finančními prostředky odpovídajícími složitosti a rozsahu problematiky bydlení, a dále plnoprávným občanům, nesoucí za své bytové poměry veškerou odpovědnost. Je nezbytné, aby státní bytová politika byla jasná, dlouhodobě stabilní a aby dotační tituly a podpory byly rovněž dlouhodobě neměnné a podpořené dostatečnými objemy finančních prostředků. Samozřejmostí by měla být dobrá legislativa s dobře vyváženými právy nájemníků a vlastníků bytů a vytvoření ekonomického prostředí umožňujícího dosáhnout investorům do bytové oblasti rozumné návratnosti vložených investic.

Jedno z potenciálních nebezpečí pro obyvatele kraje je radon. Vysočina v tomto ohledu patří mezi nejvíce rizikové oblasti z celé České republiky. Jednou z navržených aktivit je snižování rizika ozáření obyvatel kraje vhodnými preventivními opatřeními.

Aktivita opatření**Přednostní**

- **příprava výstavby technické infrastruktury pro následnou novou bytovou výstavbu navazující na aktuální územně – plánovací dokumentaci**

Další

- příprava přeměny nebytových prostor ve vlastnictví obce na byty pro specifické skupiny obyvatelstva
- příprava a výstavba nových bytů
- modernizace bytů se sníženou kvalitou
- snižování nadměrné radiační zátěže

Cílové skupiny

města a obce, obyvatelé kraje

Opatření 3.2: Modernizace silniční sítě v kraji**Popis**

Rozvoj podnikatelských aktivit a poptávka veřejnosti přinesly prudký nárůst výkonů automobilové dopravy a zvyšování počtu vozidel. Otevřením hranic došlo k obnovení přirozených vazeb se sousedními zeměmi a ke zvýšení objemu tranzitní dopravy. Všechny tyto změny musela absorbovat dopravní soustava, která byla v době vzniku orientovaná a dimenzovaná na jiné parametry a neodpovídá dnešním nárokům.

Žádoucí je především zajistit adekvátní napojení mikroregionů a jejich center na vyšší nadřazenou dopravní síť (především dálniční a silniční), a zkvalitnit tak podnikatelské prostředí a umožnit efektivní mobilitu pracovních sil, dojížděku do škol a za službami. S tím také souvisí podmínky pro posílení vzájemných vazeb uvnitř regionu a uvnitř kraje.

Na území Kraje Vysočina může být vzhledem k jeho atraktivnímu přírodnímu prostředí vnímána jako významný rozvojový prvek rovněž cyklistická doprava. Kromě významu v rámci cestovního ruchu je důležitá její role i v rámci městské dopravy, kde může v případě vybudování kvalitních cyklostezek působit jako regulátor individuálního motorismu.

Aktivita opatření**Přednostní**

- **zkvalitnění silniční sítě v regionu**

Další

- zvýšení plynulosti a bezpečnosti dopravy
- snížení počtu kolizních a dopravně závadných bodů, omezení nehodovosti
- snížení některých negativních vlivů dopravy na životní prostředí
- rozvoj cyklistiky jako rovnocenného prostředku dopravní obsluhy území
- zpracování a aktualizace analytických a koncepčních materiálů z oblasti dopravy

Cílové skupiny

krajské orgány, města a obce, sdružení a svazky obcí, obyvatelé kraje, podnikatelské subjekty, dopravci

Opatření 3.3: Modernizace a rekonstrukce železniční sítě**Popis**

Železniční síť je v Kraji Vysočina konfigurována hvězdovitě se dvěma centry – Jihlavou a Havlíčkovým Brodem. Kromě dvoukolejné elektrizované dráhy Praha–Kolín–Havlíčkův Brod–Žďár nad Sázavou–Brno (trati č. 230 a 250) je dále elektrizován pouze tah Havlíčkův Brod–Jihlava–Kostelec u J.–Veselí n. L. Stavebně technický stav všech tratí na území Kraje Vysočina a technický stav související infrastruktury (stanice, zastávky aj.) a vozového parku zhoršuje konkurenceschopnost železniční dopravy s dopravou silniční, a následně způsobuje úbytek počtu cestujících.

Protože jednotlivé železniční tratě a navazující infrastruktura nejsou ve vlastnictví kraje, je role kraje v rozvoji železniční sítě velmi omezená. Naplňování opatření spočívá zejména ve spolupráci s odpovědnými organizacemi a orgány na podpoře aktivit vedoucích ke zvýšení rychlosti a bezpečnosti provozu, ke zlepšení kultury cestování a spojení s ostatními regiony.

Aktivita opatření**Přednostní**

- **zvýšení konkurenceschopnosti a atraktivity železniční dopravy**

Další

- zlepšení dopravní dostupnosti regionu
- zvýšení rentability železniční dopravy
- modernizace a rekonstrukce železničních tratí a uzlů v kraji

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, podnikatelské subjekty a jejich sdružení, uživatelé železniční dopravy

Opatření 3.4: Zlepšení dopravní obsluhy regionu

Popis

Veřejná hromadná doprava by měla zabezpečovat základní dopravní obslužnost regionu a nabízet alternativu k dopravě individuální. Dosavadní vývoj však ukazuje na preferenci spíše dopravy individuální před dopravou veřejnou. Zčásti je to důsledkem rozmělnění dříve jasněji definovaných přepravních proudů, zčásti ale také důsledkem málo atraktivní nabídky veřejné hromadné dopravy. Situace je navíc komplikována rostoucími náklady na provozování veřejné hromadné dopravy a snižujícími se počty cestujících – uživatelů veřejné dopravy. Negativně též působí zastaralost vozového parku.

Ve vztahu k veřejné hromadné dopravě postupně vykrystalizovaly dva hlavní problémy. Prvním je přetížení městských center individuální automobilovou dopravou a druhým nedostatečná obsluha venkovských regionů veřejnou dopravou. Ve všech případech je žádoucí přispět ke zkvalitnění nabídky veřejné hromadné dopravy tak, aby oslovila a přitáhla více cestujících. Role veřejné dopravy ve městech je nezastupitelná, protože přispívá k udržitelné mobilitě a předchází dopravním kongescím. Ve venkovském prostoru je úloha veřejné dopravy poněkud odlišná; důraz je zde kladen na zabezpečení základní dopravní obslužnosti.

Smyslem opatření proto je podpořit poptávku po veřejné hromadné dopravě zlepšením její nabídky i prostřednictvím technicko-organizačních opatření. Je nutné plně využít možností veřejné hromadné dopravy jako jednoho systému, jako jednotné sítě pro zákazníka, avšak s různými typy dopravních prostředků v podobě integrovaných dopravních systémů (IDS). Prioritním úkolem tedy je přispět k integraci a provázání jednotlivých subsystémů veřejné dopravy. Zároveň je nutné umožnit využití veřejné dopravy v kombinaci s dopravou individuální (záchytná parkoviště u terminálů veřejné dopravy – systémy *park and ride* /P&R/ apod.). Potenciál přestupních stanic a uzlů lze navíc využít pro rozvoj podnikatelských aktivit. Kromě již zmíněných efektů podporuje kvalitně zajištěná veřejná doprava i rozvoj cestovního ruchu, a umožňuje tím lepší využití jeho ekonomického potenciálu.

Aktivita opatření

Přednostní

- zlepšení úrovně a organizace veřejné hromadné dopravy

Další

- zvýšení potenciální mobility obyvatelstva
- snížení negativních důsledků individuální automobilové dopravy

Cílové skupiny

podnikatelské subjekty, dopravci, subjekty veřejné správy, obyvatelé kraje, města a obce, sdružení a svazky obcí

Opatření 3.5: Zásobování vodou

Popis

V oblasti zásobování pitnou vodou se území Kraje Vysočina vyznačuje dostatečnou kapacitou povrchových zdrojů vod (vodárenských nádrží). Vyskytují se zde však lokální problémy s nedostatečnou kapacitou a v řadě případů i s nevyhovující kvalitou vodních zdrojů podzemních vod. Proto je značná část obyvatel kraje zásobena vodou z povrchových zdrojů prostřednictvím vodárenských nádrží regionálního i nadregionálního významu. Nerovnoměrnost rozložení vyhovujících povrchových zdrojů na území kraje vedla k vytvoření celé řady vodárenských systémů v regionu vázaných na tato odběrná místa a přepravujících pitnou vodu na značné vzdálenosti. Převážná část povodí vodárenské nádrže Švihov (Želivka) se nachází na území okresů Pelhřimov a Havlíčkův Brod. Z této nádrže je odebírána povrchová voda, která po úpravě slouží k zásobování hlavního města Prahy pitnou vodou. Na území okresu Žďár nad Sázavou se nachází vodárenská nádrž Vír sloužící k zásobování pitnou vodou města Brna a okolí.

Malá hustota osídlení regionu a velký počet malých sídel způsobuje v průměru vysoké investiční náklady na další rozšiřování vodovodních sítí a celkově i vyšší náklady na provoz vodovodní sítě. Rovněž regionální průměrná spotřeba pitné vody z veřejných vodovodních sítí nedosahuje celostátního průměru.

Problémem regionu je i zajištění kvality dodávané pitné vody, neboť některé lokální vodní zdroje vykazují kontaminaci a hygienickou závadnost. Rovněž některé vodárenské nádrže mají, zejména v letních měsících problémy s kvalitou surové vody. Ve vazbě na implementaci předpisů Evropské unie v oblasti kvality pitné vody bude nutno zabezpečit i další rozsáhlé investice v oblasti úpravy odebírané surové vody na vodu pitnou.

Další investice bude nutno vynaložit na rekonstrukce stávajících zastaralých rozvodných systémů s ohledem na jejich stáří, vykazované ztráty a kontaminaci vody, k níž v těchto systémech dochází.

Základním záměrem navrhovaných opatření je celková optimalizace odběrů a využití stávajících zdrojů vody z pohledu zajištění nezbytných kvalitativních parametrů a udržení přiměřených nákladů na výrobu pitné vody, obnova stávajících rozvodů v rozsahu nezbytném pro dodávku vody ve stávajících ekonomicko-sociálních podmínkách a zabezpečení přiměřeného rozšíření vodárenských rozvodných sítí při respektování efektivnosti plánovaných investic. Další významnější zvýšení počtu připojených obyvatel není v blízké budoucnosti příliš reálné s ohledem na vysokou finanční náročnost dalšího rozšiřování vodovodních rozvodů danou strukturou osídlení regionu.

Vzhledem k omezeným kompetencím a finančním možnostem Kraje Vysočina, je v této oblasti rozhodující role státu. Kraj Vysočina může naplňovat toto opatření pouze částečně a to zejména poskytováním finančních prostředků na podporu studií nebo projektových dokumentací zejména pro

územní a stavební řízení souvisejících se zásobováním pitnou vodou a dále spolufinancováním staveb souvisejících se zásobováním pitnou vodou finančně podpořených Ministerstvem zemědělství.

Aktivita opatření

Přednostní

- **umožnění dostupnosti kvalitní pitné vody a zvýšení procenta obyvatel kraje napojených na veřejné vodovody**

Další

- zabezpečení obnovy zastaralých a funkčně nevyhovujících systémů zásobování pitnou vodou včetně její úpravy
- zajištění dostatečné kvality pitné vody pro celkový rozvoj kraje

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, podnikatelské subjekty

Opatření 3.6: Odvádění a čištění odpadních vod**Popis**

V oblasti odvádění a čištění odpadních vod je i přes rozptýlenou sídelní strukturu odkanalizování obcí na poměrně dobré úrovni, kvalita této infrastruktury však neodpovídá potřebám. Problematickým zůstává zejména špatný stavebně-technický stav kanalizačních sítí z let 1950–1970 a doposud neexistující ucelené kanalizační systémy v malých sídlech.

S ohledem na vysokou stávající hodnotu životního prostředí na území kraje a stávající nadregionální povrchové zdroje pitné vody je problematika čistoty vod jednou z priorit regionu. Jde zejména o zlepšení kvality povrchové a podzemní vody a eliminaci zdrojů znečištění vod zejména odpadními vodami, ekologickými haváriemi, hospodařením v rozporu s kodexem správné zemědělské praxe.

Nejvýznamnější investicí v oblasti optimalizace odvádění odpadních vod je obnova a rozšíření kanalizačních sítí potřebných k odvedení odpadních vod na stávající či nově vybudované ČOV. Ne všechny ČOV však svým technickým řešením umožňují dosáhnout čistících efektů odpovídajících současným legislativním požadavkům (u větších ČOV se jedná o odstranění sloučenin dusíku a fosforu). Řada těchto ČOV musí projít rekonstrukcí zastaralé technologie.

Záměrem navrhovaných opatření je zvýšení současné úrovně čištění odpadních vod vypouštěných do vod povrchových na základě postupné obnovy a rekonstrukcí stávajících čistírenských a kanalizačních systémů. Současně je nutno řešit rozšíření kanalizačních systémů a čištění odpadních vod v sídlech nacházejících se v územích vyžadujících zvláštní ochranu podzemních nebo povrchových vod nebo ochranu přírody (např. ochranná pásma vodních zdrojů, chráněná oblast přirozené akumulace vod, chráněná krajinná oblast).

Vzhledem k omezeným kompetencím a finančním možnostem Kraje Vysočina, je v této oblasti rozhodující role státu. Kraj Vysočina může naplňovat toto opatření pouze částečně a to poskytováním finančních prostředků na podporu studií nebo projektových dokumentací zejména pro územní a stavební řízení souvisejících s odváděním a čištěním odpadních vod, spolufinancováním staveb souvisejících s odváděním a čištěním odpadních vod finančně podpořených Ministerstvem zemědělství a poskytováním dotací na drobné vodohospodářské ekologické akce v oblasti vodního hospodářství, které řeší odvádění a čištění odpadních vod.

Aktivita opatření**Přednostní**

- **dosažení stavu, kdy bude postupně zajištěno odvádění a čištění odpadních vod v sídlech v kraji podle platných právních předpisů**
- **zvýšení podílu čištěných odpadních vod a zefektivnění procesu čištění**

Další

- zabezpečení obnovy stávajících funkčně nevyhovujících a zastaralých kanalizačních systémů a ČOV na území kraje
- přednostní zabezpečení podmínek pro odvádění a čištění odpadních vod v sídlech nacházejících se v územích vyžadujících zvláštní ochranu vod nebo ochranu přírody
- zvýšení množství čištěných odpadních vod ve spádových územích ČOV a rozšířením kanalizačních systémů
- zlepšení kvality povrchových a podzemních vod

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, podnikatelské subjekty

Opatření 3.7: Modernizace a rozvoj zdrojů výroby elektrické energie a tepla

Popis

Jaderná elektrárna Dukovany společně s vodní přečerpávací elektrárnou Dalešice tvoří na území Kraje Vysočina energetický uzel nadregionálního významu. Energetika je tak z dlouhodobého pohledu v jihovýchodní části kraje zakořeněná. Důležitá je v tomto ohledu potřeba modernizace a další rozšíření Jaderné elektrárny Dukovany. K rozvoji jaderné energetiky v Kraji Vysočina se jednoznačně kladně staví obecní samosprávy v širokém okolí dukovanské jaderné elektrárny. V souvislosti s existencí Jaderné elektrárny Dukovany a jejímu negativnímu vlivu na kvalitu života v okolních obcích je třeba usilovat o zvýšení finančních kompenzací ze strany ČEZ ve prospěch dotčených obecních samospráv.

V Kraji Vysočina existuje řada menších zdrojů výroby elektřiny. Z nich některé vyrábí kromě elektrické energie také teplo. Kombinovaná výroba elektřiny a tepla (KVET) umožňuje v porovnání s oddělenou výrobou elektrické energie a tepla dosáhnout úspor primární energie 30 – 40 %. Rozvojem KVET se rovněž docílí zvýšení bezpečnosti zásobování teplem a elektřinou. Zavádění KVET v Kraji Vysočina tak může výrazně přispět k tlumení následků krizových událostí (havárie, živelné pohromy apod.).

Stále významnější místo v energetice mají tzv. alternativní zdroje energie. Těm je věnována pozornost v prioritní oblasti 5 Životní prostředí.

Aktivita opatření

Přednostní

- vytváření podmínek pro rozvoj jaderné energetiky v Kraji Vysočina

Další

- propagace vzdělávacích oborů zaměřených na energetiku
- zavádění nových zdrojů kombinované výroby elektřiny a tepla
- zavádění kombinované výroby elektřiny a tepla u existujících energetických zařízení

Cílové skupiny

subjekty zabývající se výrobou elektřiny a tepla, města a obce, sdružení a svazky obcí

Opatření 3.8: Infrastruktura ICT

Popis

Přístup k informacím se stává jednou ze základních podmínek konkurenceschopnosti v informační společnosti. V této souvislosti roste potřeba snadného přístupu k prostředkům ICT, které umožňují i efektivnější přístup k informacím a agendám veřejné správy, a tím i přiblížení veřejné správy, občanů a komerční sféry. Nutnou podmínkou bezproblémového přístupu k informacím je snadná dostupnost vysokorychlostního internetu (*broadbandu*) na celém území kraje a podpora mobility uživatelů internetu.

Aktivita opatření

Přednostní

- rozvoj regionální infrastruktury veřejné správy
- rozvoj vysokorychlostního internetu pro domácnosti a podnikatele

Další

- podpora rozvoje výstavby otevřených sítí
- podpora výstavby datových center

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, organizace zřizované samosprávou Kraje Vysočina, obyvatelé kraje, podnikatelské subjekty

Opatření 3.9: eGovernment

Popis

Jedním ze strategických cílů vlády ČR a také Kraje Vysočina je realizace myšlenek elektronizace veřejné právy – tzv. eGovernment. S implementací eGovernmentu by měla přijít zásadní změna ve vztahu občana a veřejné správy. Cílem je také efektivní využití a sdílení elektronických informací mezi jednotlivými subjekty veřejné správy.

Mezi regionální aktivity v oblasti eGovernmentu patří realizace konceptu eGon Centra kraje, projektů digitální mapy veřejné správy, technologického centra, datových skladů, digitalizace a archivace, nasazení elektronických spisových služeb a intenzivní využívání existujících elektronických nástrojů (datové schránky, el. podatelny, el. podpis a časová razítka a další).

Aktivity opatření

Přednostní

- **elektronické služby veřejné správy**
- **zvýšení kvality služeb veřejné správy**

Další

- eParticipation (podpora aktivní účasti občanů na věcech veřejných prostřednictvím ICT)
- podpora elektronizace vnitřních procesů veřejné správy
- realizace regionálních projektů eGovernmentu

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, organizace zřizované samosprávou Kraje Vysočina, obyvatelé kraje, podnikatelé

Opatření 3.10: ICT gramotnost a vzdělávání

Popis

Smyslem opatření je zvýšení úrovně vzdělanosti v oblasti ICT a to nejen na úrovni uživatelské, ale i v oblasti odborných specifických znalostí. Zvýšení povědomí o možnostech informačních a komunikačních technologií je jedním z pilířů informační společnosti. Alarmující je nedostatek zájmu o technické obory v Kraji Vysočina.

Aktivita

Přednostní

- **podpora vzdělanosti v oblasti nových technologií**
- **digital divide (podpora znevýhodněných skupin)**

Další

- zvýšení odborné kvalifikace pracovníků veřejné správy
- propagace ICT služeb a nástrojů
- sdílení znalostí

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, organizace zřizované samosprávou Kraje Vysočina, obyvatelé kraje, podnikatelské subjekty, NNO a zájmová sdružení

Opatření 3.11: Příprava územně plánovací dokumentace

Popis

Rozvoj území je spjatý z velké části s aktivitami investičního charakteru, jež se různou měrou a formou odráží na činnosti člověka v krajině. Vzhledem k platné legislativě je žádoucí, aby zamýšlené akce měly oporu v územně plánovací dokumentaci. Smyslem opatření je tedy podpořit zpracování územně plánovací dokumentace tak, aby její neexistence či zastaralost nebránila efektivní realizaci připravených akcí a zároveň bylo umožněno spolufinancování těchto akcí z veřejných zdrojů.

Za součást územně plánovacích procesů je nutné považovat i územně analytické podklady, územní studie a koncepce nejrůznějšího druhu zaměřené na řešení dílčích témat či problémů. Zpracování těchto dokumentů je třeba věnovat náležitou pozornost z důvodu jejich napojení na problematiku tvorby územně plánovací dokumentace.

Aktivita opatření

Přednostní

- **zabezpečení celkové aktuálnosti územně plánovací dokumentace obcí a kraje, jako nezbytného předpokladu efektivní realizace dalších rozvojových aktivit**
- **vytváření podmínek pro kvalitní zpracování dalších dokumentů pro územně plánovací činnost**

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, NNO, MAS, krajský úřad

Opatření 3.12: Efektivní krizové řízení
--

Popis

Krizové řízení nemůže existovat bez odpovídajícího zázemí a kvalitních výkonných složek IZS. V současné době se toto daří v Kraji Vysočina zajišťovat na vyhovující úrovni, ale s rozvojem společnosti budou vzrůstat nároky na činnost orgánů krizového řízení i složek IZS. Proto je důležité IZS na tento vývoj včas připravit. Je nutná jejich modernizace a zdokonalování. Z toho důvodu se jeví jako žádoucí vybudování komplexního pracoviště pro krizové řízení na krajské úrovni, které umožní bezproblémovou práci krizových orgánů i v těch nejnáročnějších situacích. Prioritní je rovněž budování informačních a komunikačních technologií, bez kterých by nemohly orgány krizového řízení a složky IZS optimálně pracovat.

Pro další rozvoj jednotlivých složek IZS je důležité vytváření komplexního prostředí z hlediska legislativy, materiálního a personálního zabezpečení v rámci kraje v návaznosti na celou ČR.

Opatření ke zvyšování úrovně bezpečnosti obyvatel kraje by měla směřovat do oblasti preventivních akcí, např. příprava obyvatel (výchova ve škole, osvěta prostřednictvím médií), budování ochranných zařízení (protipovodňové zábrany), zařízení zvyšující bezpečnost na pozemních komunikacích apod.

Aktivity opatření**Přednostní**

- vybudování odpovídajícího zázemí pro práci krizových orgánů kraje (bezpečnostní rada, krizový štáb)
- budování a rozvoj informační a komunikační technologie pro podporu krizového řízení včetně IZS

Další

- podpora rozvoje složek IZS
- osvěta, informovanost veřejnosti o problematice krizového řízení a IZS

Cílové skupiny

složky IZS, obyvatelé kraje

PO 4: Venkov, multifunkční zemědělství, lesní hospodářství

SWOT

- S.1 – malebnost a přitažlivost venkova Kraje Vysočina
- S.2 – bohatý společenský a spolkový život v malých obcích
- S.3 - zemědělství a lesnictví mají v Kraji Vysočina významnou krajinotvornou funkci
- S.4 - vhodné podmínky zejména pro produkci mléka, hovězího masa, brambor, kmínu, řepky, lnu
- S.5 – stabilizovaná situace většiny zpracovatelských subjektů navázaných na zemědělskou produkci
- S.6 – stabilizovaný chov skotu
- S.7 – dlouhodobá tradice při pěstování plodin – brambory, len, řepka, semenářství
- S.8 – vysoká produkční schopnost lesních porostů

- W.1 – nízká hustota zalidnění
- W.2 – vysoký podíl ekonomicky slabých obcí s malým počtem obyvatel
- W.3 – pomalé tempo pozemkových úprav a množství nevyjasněných vlastnických vztahů
- W.4. – existence venkovských periferních regionů
- W.5 – celková ztráta obyvatelstva vnitrostátní migrací především ve prospěch sousedních krajů
- W.6 – špatná ekonomická situace a vysoká zadluženost řady zemědělských producentů a nízká konkurenceschopnost zemědělských a lesnických producentů
- W.7 - zastarávající technické vybavení zemědělských a lesnických podniků a jeho pomalá obměna
- W.8 – stanovená mléčná a masná kvóta pro oblast Vysočiny
- W.9 – značná roztržičnost vlastnické struktury lesů
- W.10 – rozsáhlé a nestabilní monokultury smrku
- W.11 – nedostatečná informovanost subjektů hospodařících v zemědělství a lesnictví o možnostech finanční podpory, normách, směrnících apod. souvisejících s členstvím ČR v EU
- W.12 – ze strany státu nedostatečná podpora věnovaná zemědělství, mimoprodukčním funkcím zemědělství a agroenvironmentálním opatřením v zemědělství

- O.1 - zvýšení počtu narozených dětí v souvislosti s nástupem silných populačních ročníků
- O.2 – vznik aktivních mikroregionů a místních akčních skupin (MAS)
- O.3 – podporování mimoprodukčních funkcí a dalších příjmových aktivit v zemědělství a lesnictví
- O.4 – podporování intenzivní výroby v konkurenceschopných regionech, zaměřené na chov krav, produkci a zpracování mléka, udržení produkce sadbových a konzumních brambor
- O.5 – rekonstrukce a modernizace farem
- O.6 – podporování informovanosti, odborného vzdělávání, poradenství a služeb zemědělství a lesnictví
- O.7 – budování odbytových center tradičních zemědělských výrobků a dřeva, rozšiřování zpracovatelských kapacit přímo u prvovýrobců (prodej ze dvora), zlepšení marketingu
- O.8 – podpora ekologického zemědělství
- O.9 – sdružování vlastníků lesa
- O.10 – získávání finančních prostředků a nových odbytišť v souvislosti s členstvím v EU
- O.11 - zavádění a podpora biotechnologií – např. bioplynové stanice

- T.1 – zvyšování podílu obyvatelstva v poproduktivní věkové kategorii a snižování podílu předproduktivní věkové složky
- T.2 – zadluženost obcí v souvislosti s jejich investičním rozvojem
- T.3 – velké množství místních komunikací a nedostatek financí na jejich rekonstrukci
- T.4 - postupné zaplevelení krajiny, zejména na místech dočasně neobdělávané půdy
- T.5 - pokles stavu skotu s dopadem na ekonomiku zemědělských subjektů
- T.6 - zvyšování dumpingových dovozů zemědělských a potravinářských produktů a jejich pronikání do obchodních řetězců ohrožujících místní producenty
- T.7 - postupný úbytek soukromě hospodařících rolníků vlivem zvyšující se administrativní náročnosti a zhoršené věkové struktury
- T.8 – zvýšení podílu území s omezujícími podmínkami komplikující hospodaření v lesích a na zemědělské půdě
- T.9 – pokračující nezáměr absolventů zemědělských škol o práci v zemědělství
- T.10 – zvýšení podílu nahodilých těžeb v lesním hospodářství
- T.11 – špatné dojednání dotačních podmínek státem

T.12 – extrémní výkyvy u výkupních cen zemědělských komodit a cen dřeva

Opatření 4.1: Obnova a rozvoj venkovského prostoru**Popis**

Venkovský prostor je tvořen venkovskými obcemi a krajinou mezi nimi. Oživení venkovského prostoru chápeme především jako oživení obcí, které cíleně formují krajinu kolem sebe. V Kraji Vysočina se nacházelo v roce 2009 celkem 662 obcí do 1 500 obyvatel. Jejich podíl z celkového počtu obcí činil 94 %, na počtu obyvatel kraje se ale tyto obce podílely jen 38 %.

Prvním postupným krokem ke komplexnímu pojetí rozvoje je koncepční propojení aktivit na venkově ve strategiích rozvoje obcí a mikroregionů, komplexních pozemkových úpravách a programech obnovy venkova. Vytváření těchto dokumentů a jejich postupná realizace navíc podněcuje občanskou aktivitu občanů a dalších subjektů působících na venkově, umožňuje jejich participaci na rozvoji své obce a garantuje jejich trvalou péči o ni. K nastartování nových způsobů myšlení, spolupráce a partnerství ve venkovském prostoru vede zejména podpora vzniku a existence místních akčních skupin (MAS).

Zásadním problémem venkovských obcí s nízkou koncentrací obyvatel je náročnost investic do infrastruktury. Alespoň minimální úroveň vybavenosti infrastrukturou (zejména technickou) je přitom zásadní podmínkou udržitelného rozvoje venkova. Náročnost dopravního napojení, zásobování vodou a energií a zabezpečení minimálních služeb v místě prakticky vylučuje realizaci bez vnější pomoci. Opatření předpokládá participaci obyvatel venkova, občanských spolků a sdružení při obnově své obce v souladu s místními tradicemi a je zaměřeno zejména na hospodářský rozvoj obcí, regionů, svazků obcí, stavební obnovu hospodářských objektů, obnovu a výstavbu občanské vybavenosti, technické a dopravní infrastruktury, tradiční cestní síť a péči o krajinu. Ochrana rázovitosti venkova jako zásadní kulturní hodnoty společnosti vyžaduje i ochranu a obnovu jeho stavebního fondu, zejména památek. Realizace nadobecních projektů (mikroregionálních) vyžaduje spolupráci mezi jednotlivými obcemi. Důležitým faktorem pro rozvoj obcí jsou také lidské zdroje, schopnost vedení obcí, obyvatel a podnikatelů ztotožnit se s danou lokalitou či regionem a přispívat k jeho rozvoji.

Aktivita opatření**Přednostní**

- **údržba a další rozvoj vybavenosti venkovských sídel včetně zlepšení estetického vzhledu obcí (zeleň, veřejná prostranství) – Program obnovy venkova Vysočiny**

Další

- podpora činnosti spolků a zájmových skupin působících na venkově, povzbuzení občanských aktivit a rozvoje komunitního života v obcích
- podpora zavádění principů partnerství metodou LEADER
- spolupráce s poradenskými subjekty a zájmovými organizacemi (např. škola obnovy venkova, krajské informační středisko pro rozvoj zemědělství a venkova, spolek pro obnovu venkova, sdružení místních samospráv)

- zajištění odpovídající dopravní obslužnosti a její přizpůsobování potřebám obyvatel venkova
- uchování kulturního dědictví venkova
- podpora tradiční výroby a řemesel

Cílové skupiny

podnikatelské subjekty a jejich sdružení, města a obce, sdružení a svazky obcí, fyzické osoby, NNO, MAS

Opatření 4.2: Stabilizace zemědělství a navazujícího zpracovatelského průmyslu s cílem udržení zaměstnanosti na venkově a zabezpečení polyfunkčního využívání krajiny

Popis

Podpora zemědělské výroby a navazujícího zpracovatelského průmyslu podle přírodních specifíků a socioekonomických podmínek je jedním z rozhodujících úkolů stabilizace zemědělské prvovýroby. Klíčem k udržitelnosti venkovského života je rozdílná filozofie rozvoje prvovýrobních činností ve třech oblastech (zónách) determinovaných přírodními podmínkami. V nejúrodnějších oblastech je významné přiměřeně podporovat intenzivní zemědělskou výrobu. V marginálních oblastech s výrazně nepříznivými podmínkami pro zemědělství je třeba klást důraz na rozvoj mimoprodukčního zemědělství.

Význam zemědělství v Kraji Vysočina tkví zejména v jeho krajinotvorných činnostech, vytvářejících kulturní krajinu. V oblastech přechodných je významné podporovat účelnou zemědělskou výrobu s přednostním využitím existujících trvalých travních porostů (TTP) pro chov polygastrických zvířat. Přitom se však musí dbát i na udržení zaměstnanosti na venkově a na zabezpečení všeobecné péče o krajinu stejně jako na zvyšování kvality výrobků a jejich konkurenceschopnosti. Důležité je udržení a efektivní hospodaření v méně příznivých oblastech.

Vzhledem k omezeným kompetencím a finančním možnostem Kraje Vysočina, je v této oblasti rozhodující role státu.

Aktivita opatření

Přednostní

- **stabilizace rozvoje zemědělství a navazujícího zpracovatelského průmyslu jež bude splňovat standardy EU**
- **stabilizace zaměstnanosti a zvyšování odborné úrovně subjektů v sektoru zemědělství**

Další

- zlepšování kvality zemědělských výrobků, zvyšování konkurenceschopnosti a jejich kontrola
- propagace agrárního sektoru ve všech jeho formách,
- propagace biotechnologií

Cílové skupin

podnikatelské subjekty a jejich sdružení, města a obce, NNO, MAS, právnické a fyzické osoby

Opatření 4.3: Rozvoj mimoprodukční funkce zemědělské výroby včetně programů revitalizace krajiny a nepotravinářského využití zemědělských produktů

Popis

Zemědělství je nejvýznamnější krajinnotvorná činnost, která zásadním způsobem ovlivňuje stav krajiny i životního prostředí. Je proto třeba se zaměřit i na koncepční ochranu základních složek krajiny, zejména na vodohospodářské funkce, kvalitativní vlastnosti půdy a ochranu živé přírody. Vliv prvovýroby podle všech zásad, které je třeba v dnešním zemědělství dodržovat, nemá na krajinné ekosystémy negativní vliv. Významná je proto podpora ekologických způsobů hospodaření včetně biozemědělství a integrované ochrany rostlin a zpracování bioproduktů. V oblastech se zvlášť vysokými nároky na kvalitu prostředí však může být prvovýrobní potenciál natolik omezen, že je nutno tuto disproporci v rovných podmínkách soutěže vynahradit. Významným obnovitelným zdrojem surovin a energie je zemědělská výroba pro nepotravinářské využití.

Vzhledem k omezeným kompetencím a finančním možnostem Kraje Vysočina, je v této oblasti rozhodující role státu.

Aktivity opatření

Přednostní

- **směřování mimoprodukčních funkcí zemědělství do oblastí, které jsou schopny stabilizovat agrární sektor**
- **finanční ohodnocení mimoprodukčních funkcí agrárního sektoru společností**

Další

- zvýšení ekologické stability krajinných ekosystémů
- dosažení akceptace filozofie mimoprodukčních cílů zemědělství a lesnictví venkovským obyvatelstvem

Cílové skupiny

podnikatelské subjekty a jejich sdružení, města a obce, NNO, MAS, právnické a fyzické osoby

Opatření 4.4: Rozvoj odbytových center a podpora finalizace zemědělských a lesnických výrobků, zlepšení marketingu

Popis

Pro zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví a zpracovatelského průmyslu jsou zásadním problémem obchodní vazby a informační služby. Jednou ze zásadních podmínek pozitivního vývoje je tak podpora rozvoje komoditních odbytových center ve vazbě na účelové struktury vznikající v rámci podnikatelské sféry, rozvoj poradenství, odborného školství a vzdělávání v oblasti venkovských, zemědělských, lesnických a dřevařsko - zpracovatelských aktivit. Na tyto aktivity přirozeně navazuje organizace výroby finalizující venkovské produkty, prohloubení marketingu a propagace a doprovodné služby.

Vzhledem k omezeným kompetencím a finančním možnostem Kraje Vysočina, je v této oblasti rozhodující role státu.

Aktivity opatření

Přednostní

- **zvýšení konkurenceschopnosti výrobků ze zemědělské a lesnické produkce**

Další

- snížení závislosti prvovýroby na monopolních tendencích trhu
- zvyšování produktivity práce v zemědělství a lesnictví
- rozvoj poradenství a odborného vzdělávání v oblasti zemědělství a lesnictví
- zvýšení propagace výrobků ze dřeva jako ekologicky nezávadného materiálu
- podpora sdružování subjektů

Cílové skupiny

podnikatelské subjekty a jejich sdružení, vzdělávací zařízení, NNO, MAS, právnické a fyzické osoby

Opatření 4.5: Rozvoj funkcí lesního hospodářství včetně programů revitalizace krajiny a trvale udržitelného hospodaření v lesích

Popis

Lesnictví je jednou z nejvýznamnějších krajinotvorných činností, která zásadním způsobem ovlivňovala a ovlivňuje stav krajiny i životního prostředí. Je proto třeba se při rozvoji lesního hospodářství zaměřit i na koncepční ochranu základních složek krajiny, zejména na vodohospodářské, půdoochranné, krajinotvorné, klimatické a rekreační funkce lesního hospodářství a na ochranu živé přírody. Vliv lesního hospodářství na krajinné ekosystémy může být jak kladný (vznik a udržování často vzácných, antropicky podmíněných ekosystémů), tak záporný (nevhodné a nešetrné použití těžebních technologií). Významná je proto podpora ekologicky šetrných způsobů lesního hospodaření. V Kraji Vysočina byl nastolen trend postupného zalesňování zemědělsky obtížně využitelných ploch. Rozsah tohoto zalesnění převyšuje výměru pozemků trvale odnímaných z pozemků určených k plnění funkcí lesa (PUPFL).

Aktivity opatření

Přednostní

- **podpora aktivit vedoucích k trvale udržitelnému rozvoji lesnictví**

Další

- zvýšení ekologické stability lesních ekosystémů
- dosažení akceptace filozofie mimoprodukčních cílů lesnictví
- rozšíření využití nových, ekologicky příznivějších technologií
- rozvoj odborného vzdělávání a poradenství
- podpora projektů na údržbu a rozvoj lesních porostů
- podpora projektů zaměřených na zvýšení biodiverzity vzhledem k druhové skladbě lesů

Cílové skupiny

podnikatelské subjekty a jejich sdružení, města a obce, NNO, vlastníci a nájemci lesů

PO 5: Životní prostředí

SWOT

S.1 - poměrně nízké znečištění ovzduší

S.2 – mozaika zachovaných cenných přírodních území, zejména v CHKO Žďárské vrchy a CHKO Železné hory, v maloplošných zvláště chráněných územích a v dalších lokalitách včetně evropsky významných (Natura 2000)

S.3 – zachovaný krajinný ráz v přírodních parcích, málo narušený krajinný ráz ve volné krajině, vegetačně pestrá hluboká údolí řek, lokální atraktivní krajinné scenérie, pestrá krajinná mozaika,

S.4 – funkční síť odděleného sběru využitelných obalových složek komunálního odpadu

S.5 – významná produkce obnovitelných energetických surovin na území Kraje Vysočina ze zemědělské a lesnické činnosti

S.6 – aktivní přístup obyvatelstva kraje k úsporám energie

W.1 - neúplná síť chráněných území, lokálně nízký stupeň ekologické stability krajiny

W.2 - neúplná síť přírodních parků

W.3 – nedostatek informací o environmentálním smýšlení obyvatelstva

W.4 – narušení přírodě blízkého charakteru vodních toků, údolních niv, nízká vodní retence krajiny

W.5 - poměrně nízký podíl materiálového i energetického využití odpadů

W.6 – nízký podíl sběru a využití bioodpadů

W.7 – vysoký stupeň radonového rizika

W.8 – omezený potenciál vodních toků v Kraji Vysočina pro další rozvoj vodních elektráren

O.1 - vytvoření integrovaného systému odpadového hospodářství založeném na materiálovém a energetickém využívání odpadů

O.2 – předcházení vzniku odpadů a podpora odděleného sběru a využití odpadů (zejména biologicky rozložitelných odpadů)

O.3 - regulace individuální automobilové dopravy ve městech

O.4 - vytvoření systému environmentálního vzdělávání obyvatelstva

O.5 - tvorba ekologicky hodnotné krajiny

O.6 – náhrada neobnovitelných zdrojů energie pro Vysočinu vhodnými alternativními energetickými zdroji

O.7 – čerpání finančních prostředků z národních zdrojů a ze strukturálních fondů EU s pozitivním dopadem na životní prostředí

T.1 – zvyšování ukládání odpadů na skládky

T.2 - znečištění ovzduší v sídlech v důsledku nevhodného umístění zdrojů znečištění

T.3 – přetrvávání starých ekologických zátěží zejména starých skládek

T.4 - neobhospodařování ploch s biotopy, které jsou vázané na lidskou činnost

T.5 – zanikání biotopů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin nešetrným umístěním staveb, snižování hodnoty krajinného rázu výraznými technickými zásahy

T.6 – fragmentace krajiny liniovými stavbami s technologickým řešením nešetrným k životnímu prostředí

T.7 – snižování biodiverzity ve volné krajině

T.8 – zvyšující se aktivita subjektů zabývajících se v Kraji Vysočina rozvojem nevhodných alternativních zdrojů energie (větrné elektrárny)

T.9 – zaniknutí zařízení pro handicapované živočichy

T.10 - podceňování ochrany životního prostředí

Opatření 5.1: Péče o přírodu a krajinu Vysočiny

Popis

Krajina Vysočiny představuje významné dědictví, které je třeba dále rozvíjet. Pro svou rozmanitost a zachovalost přírody a krajiny jako takové je vyhledávána mnoha návštěvníky za účelem rekreace. Rovněž poskytuje řadu přírodních zdrojů, například vodu a dřevo. Vysočina poskytuje útočiště řadě zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů a to i evropského významu (Natura 2000). Nadměrným zorněním zemědělské půdy a nevhodně provedenými melioracemi došlo k narušení stability krajiny Vysočiny, ke zhoršení vodního režimu krajiny, zrychlené erozi půdy a poklesu ekosystémové biodiverzity krajiny. Vysočina obecně patří mezi regiony s dobrou kvalitou ovzduší. I zde však najdeme oblasti, které vyžadují vhodné kroky ke zlepšení současného stavu. Péče o krajinu Vysočiny spočívá v posílení reprodukce přírodních procesů a takové produkce, která neohroží obnovitelnost krajiny, s akcentem na kulturnost krajiny respektující její ráz spočívající v harmonizaci vztahů přírody a lidí.

Aktivita opatření

Přednostní

- **obnova a ochrana krajinného rázu Vysočiny**
- **ochrana a zachování biodiverzity ve volné krajině, zajištění zvláštní ochrany nejcenějším lokalitám**

Další

- revitalizace krajiny, přírodě blízké způsoby zadržování vody v krajině
- minimalizace další fragmentace krajiny
- podpora činnosti záchranné stanice v Pavlově u Ledče n.S. jako útulku pro handicapované živočichy a středisko EVVO
- intenzivnější zapojení NNO v oblasti ochrany přírody a krajiny
- podpora opatření směřujících ke zlepšení kvality ovzduší
- zlepšení úrovně protipovodňových opatření

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, podnikatelské subjekty, NNO, MAS, hospodářské a agrární komory

Opatření 5.2: Nakládání s odpady

Popis

Naplněním opatření je předcházení vzniku odpadů a podpora tvorby funkčního a efektivního systému odděleného sběru všech využitelných složek odpadů (biologicky rozložitelné, obalové, nebezpečné, apod.), jejich následné materiálové a energetické využití. Předpokladem úspěšné realizace je technická podpora systému odděleného sběru všech využitelných složek odpadů, úzká spolupráce s městy, městysi a obcemi kraje, zpracovateli odpadů a zapojení široké veřejnosti do budování integrovaného systému odpadového hospodářství založeném na materiálovém a energetickém využívání odpadů.

Aktivita opatření:

Přednostní

- podpora předcházení vzniku odpadu a využívání recyklovaných materiálů
- podpora budování integrovaného systému odpadového hospodářství založeném na materiálovém a energetickém využívání odpadů včetně systému nakládání s biologicky rozložitelnými odpady

Další

- monitoring a podpora následné sanace starých skládek

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, podnikatelské subjekty, NNO, MAS, hospodářské a agrární komory

Opatření 5.3: Úspory energie

Popis

Hospodárnost spotřeby energie má řadu zřetelných a bezprostředních příznivých dopadů na životní prostředí a ekonomiku. Jedná se jak o úspory energie u spotřebitelů využíváním účinnějších a hospodárnějších zařízení, tak i o snižování náročnosti výroby energie a zvyšování účinnosti při distribuci energie.

Potenciál úspor na straně spotřebitelských systémů lze hledat především v sektoru bydlení, a to zlepšením tepelně-technických vlastností budov a zvýšením účinnosti vytápěcích soustav. Pro zvýšení konkurenceschopnosti je nezbytné zavádět energeticky úsporná opatření v průmyslu a zemědělství.

Potenciál úspor na straně výroby a distribuce energie existuje především v kombinované výrobě tepla a energie. Využití takzvané kogenerace se nabízí hlavně v soustavách centrálních zdrojů tepla (CZT). Největší možnosti energetických úspor v rámci distribučních soustav energií je třeba nacházet u rozvodů tepelné energie.

Aktivita opatření

Přednostní

- **snižování spotřeby energie budov ve vlastnictví Kraje Vysočina a jím zřizovaných příspěvkových organizací**

Další

- snížení energetické a surovinové náročnosti výrobních odvětví
- zvýšení energetických úspor při výrobě energie a následně v distribučních rozvodech
- zvýšení povědomí veřejnosti o možnostech úspor energií
- snižování spotřeby energie v oblasti bydlení

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, podnikatelské subjekty a jejich sdružení, NNO, MAS, obyvatelé kraje

Opatření 5.4: Rozvoj vhodných alternativních energetických zdrojů včetně obnovitelných
Popis

Jedním z rozhodujících cílů udržitelného rozvoje je ochrana neobnovitelných přírodních zdrojů jejich úsporným využíváním a přednostní orientace na vhodné alternativní energetické zdroje. Cestou k tomuto cíli je podpora vybraných energeticky a surovinově nenáročných, recyklačních a maloodpadových technologií, které jednak zvyšují konkurenceschopnost výrobků, jednak chrání přírodní zdroje. V podmínkách Kraje Vysočina jsou z hlediska využívání alternativních zdrojů energie perspektivní například surovinové zdroje ze zemědělské a lesnické výroby (biomasa).

S ohledem na ochranu krajinného rázu se naopak negativně jeví využívání energie větru pro provoz větrných elektráren. Větrné elektrárny jsou v současnosti z energetického i ekonomického hlediska velmi problematické. Důvodem je závislost tohoto zdroje elektrické energie na vnějších vlivech a zároveň existence méně nákladné výroby elektřiny z jiných zdrojů včetně alternativních zdrojů energie.

Aktivita opatření
Přednostní

- využívání energetického potenciálu biomasy z lesní a zemědělské produkce
- využívání energie ze tříděného komunálního odpadu

Další

- omezení čerpání neobnovitelných zdrojů energie a surovin využitím pro Vysočinu vhodných alternativních zdrojů energie
- využití zkušeností z již existujících projektů spalování biomasy
- zvýšení povědomí veřejnosti o využívání vhodných alternativních energetických zdrojů

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, podnikatelské subjekty a jejich sdružení, NNO

Opatření 5.5: Systém environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty

Popis

Kraj Vysočina má velké bohatství v kvalitním životním prostředí, zachovalost životního prostředí však často vede k podceňování jeho ochrany. Snižuje se kontakt populace s přírodním prostředím, snižují se vlastní zkušenosti, znalosti a oceňování života a hospodaření v krajině. Obyvatelstvo se začíná přiklánět k používání výrobků a technologií šetrných k životnímu prostředí, avšak nemá potřebné množství dostupných informací.

Environmentální výchova, vzdělávání a osvěta (EVVO) je proto významnou činností, která přináší prevenci ve vztahu k poškozování životního prostředí a je investicí do budoucna. EVVO je předpokladem pro náležité vzorce chování, jedná se však o běh na dlouhou trať a zatím neumíme měřit výsledky. Pozitivní je, že si veřejnost uvědomuje potřebu ochrany životního prostředí.

Aktivita opatření

Přednostní

- **zajištění dostupnosti informací o životním prostředí a podpora zapojování obyvatel do péče o životním prostředí**
- **rozvoj a koordinace systému environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty široké veřejnosti**

Další

- podpora sítě poskytovatelů služeb EVVO a environmentálního poradenství
- zapojení NNO do rozvoje systému environmentální výchovy

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, podnikatelské subjekty, NNO, MAS, hospodářské a agrární komory

Opatření 5.6: Místní Agenda 21

Popis

Kraj Vysočina od roku 2004 realizuje místní Agendu 21. Přijetím Deklarace projektu Zdravý kraj Vysočina se kraj zavázal k podpoře a uplatňování udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni. Agenda 21, přijatá Organizací spojených národů v roce 1992, je programem pro 21. století ukazující cestu k udržitelnému rozvoji na naší planetě v delším časovém horizontu a tvoří koncepční podklad pro vytvoření místní Agendy 21. Místní Agenda 21 zavádí principy udržitelného rozvoje do praxe na místní úrovni. Jedná se především o zajištění podmínek pro kvalitní život v konkrétní obci nebo regionu v dlouhodobé perspektivě.

Místní Agenda 21 hledá řešení ve spolupráci se všemi složkami místního společenství a odráží tak jejich potřeby. Podporuje správu věcí veřejných, která respektuje základní principy udržitelného rozvoje jako je otevřenost, zapojení veřejnosti do rozhodování, zodpovědnost, efektivnost, spojitost strategií a konkrétních aktivit a udržování rovnováhy mezi třemi základními oblastmi našeho života – ekonomikou, sociálními aspekty a životním prostředím.

Definice udržitelného rozvoje: Udržitelný rozvoj je takový způsob rozvoje, který uspokojuje potřeby přítomnosti, aniž by oslaboval možnosti budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby.

Kraj Vysočina naplňuje místní Agendu 21 na regionální úrovni a koordinuje místní Agendy 21 měst, obcí a mikroregionů v kraji především prostřednictvím finanční a metodické podpory pro zvyšování jejich kvality a popularizaci jejich aktivit a výstupů.

Aktivita opatření

Přednostní

- **vytváření podmínek pro uplatňování místní Agendy 21 v Kraji Vysočina**

Další

- kvalitní plánování a efektivní řízení rozvoje na místní a regionální úrovni za účasti veřejnosti a při respektování principů udržitelného rozvoje
- zkvalitnění veřejné správy na úrovni místních a regionálních úřadů
- propagování místní Agendy 21 na úrovni kraje, měst, obcí a mikroregionů v kraji
- uplatňování principu partnerství při přípravě projektů a mapování projektové kapacity na úrovni měst, obcí a mikroregionů v kraji

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, NNO, školy, příspěvkové organizace, MAS, podnikatelské subjekty, obyvatelé kraje

PO 6: Cestovní ruch a péče o kulturní dědictví

SWOT

S.1 - kvalitní přírodní prostředí s vysokou estetickou hodnotou krajiny
S.2 – velký počet vodních ploch s možností rekreačního využití
S.3 – vhodné podmínky pro zimní turistiku (sít' lyžařských běžeckých stop, sjezdovky)
S.4 – hustá sít' dobře značených pěších turistických tras a cyklotras (krajem prochází dálkové cyklotrasy)
S.5 – hustá sít' turistických a informačních center s dostatečným materiálním a technickým vybavením
S.6 - množství a rozmanitost organizací poskytujících veřejné služby v oblasti kultury a památkové péče
S.7 - bohaté kulturní dědictví regionu, nárůst počtu národních kulturních památek, nejvyšší počet památek na seznamu UNESCO v ČR
S.8 - bohatost dochovaných jevů tradiční lidové kultury
S.9 - široká nabídka kulturně-společenských akcí regionálního, nadregionálního a mezinárodního významu
S.10 - systém dotačních titulů na podporu kulturních organizací a aktivit na obnovu a zachování kulturního dědictví

W.1 - nízká vybavenost území základní i doprovodnou turistickou infrastrukturou
W.2 - kapacitně a kvalitativně nedostatečná nabídka ubytovacích zařízení – nízký počet certifikovaných ubytovacích zařízení
W.3 – podprůměrný podíl cizinců mezi návštěvníky v rámci ČR
W.4 - malé množství turistických programů a produktů s komplexním zajištěním služeb
W.5 - slabá kooperace v rámci regionu v přípravě turistických produktů, jejich propagace a prodeje
W.6 - nedostatek incomingových organizátorů aktivního cestovního ruchu
W.7 - krátká průměrná doba pobytu návštěvníků
W.8 - nedostatečné prostorové zázemí a finanční zajištění kulturních institucí
W.9 - nedostatečná provázanost činnosti státních, komunálních a ostatních subjektů působících v oblasti kultury a památkové péče
W.10 - nedostatečná personální a odborná kapacita územního pracoviště Národního památkového ústavu (NPÚ) v kraji vzhledem k velikosti území a rozsahu památkového fondu

O.1 - rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky
O.2 - využívání kulturního bohatství kraje pro propagaci regionu a zvýšení návštěvnosti
O.3 - vytvoření specifických turistických programů pro zvýšení pobytové zahraniční návštěvnosti v rámci komplexní nabídky regionu Vysočina
O.4 - budování cyklostezek a cyklotras, včetně drobné infrastruktury a doprovodných služeb, program certifikace služeb pro cykloturisty
O.5 - podpora propagace turistické nabídky kraje prostřednictvím finančních zdrojů ze strukturálních fondů EU
O.6 - zatraktivnění a modernizace kulturních institucí a rozšíření veřejných služeb s ohledem na vyšší nároky návštěvníka a současné trendy
O.7 - zkvalitnění prezentace tradiční řemeslné kultury, vytváření podmínek pro předvádění a rozvíjení tradiční lidové kultury
O.8 - existence samostatného odborného pracoviště NPÚ na území kraje a možnost spolupráce v oblasti památkové péče
O.9 - možnost přeshraniční spolupráce, vytváření zahraničních partnerských vztahů, zapojení se do mezinárodních projektů
O.10 - růst počtu a zároveň zkracování doby trvání dovolených, vyžadující dobrou, jednoduchou a rychlou dopravní dostupnost cílových destinací
O.11 - rostoucí poptávka po volnočasových aktivitách (cykloturistika, pěší turistika, hipoturistika, sjezdové a běžecké lyžování)
O.12 - růst poptávky po kongresové a incentivní turistice
O.13 - zvýšení zájmu o rodinné pobytové dovolené
O.14 - rozvoj spolupráce se sousedními regiony v rámci ČR a zahraničními regiony

T.1 - dlouhodobá absence atraktivních turistických programů

- T.2 - snižování míry návratnosti investic do turistické infrastruktury
- T.3 - nárůst konkurence mezi regionem Vysočina a regiony s podobnou strukturou nabídky v ČR i zahraničí
- T.4 - omezování finančních prostředků pro provoz informačních center
- T.5 - odliv návštěvníků pro nespokojenost s kvalitou stravovacích a ubytovacích služeb a s profesionalitou doplňkových služeb
- T.6 - nekoordinování propagačních aktivit, vykazující v důsledku nízký efekt
- T.7 - snížení rozsahu nabídky veřejných služeb způsobený zánikem či utlumením činnosti kulturních organizací z důvodu jejich nedostatečného prostorového zázemí či finančního zajištění
- T.8 - postupný zánik jevů a projevů tradiční lidové kultury
- T.9 - zanedbání důsledné ochrany památkových hodnot při nedostatečném zajištění odborné památkové péče z důvodů kapacitních, odborných a personálních
- T.10 - zanikání kulturních památek při neadekvátní péči, necitlivém využívání památkových objektů a nezájmu vlastníků o jejich obnovu

Opatření 6.1: Profesionální řízení cestovního ruchu v kraji – marketing, koordinace

Popis

Veřejná správa i podnikatelská veřejnost vnímá sektor cestovního ruchu jako významný segment ekonomického rozvoje regionu. Slabinou je organizace (řízení) cestovního ruchu. Vedle fungující kooperace veřejnoprávních subjektů je potřeba zintenzivnit spolupráci s podnikatelskými subjekty a orientovat se na organizaci informačních a servisních služeb pro turistický region Vysočina a na podporu prodeje jeho turistických nabídek. Zastřešující organizace, která by měla koordinovat turistické aktivity, včetně jejich marketingové podpory (reklama, propagace, podpora prodeje, prodej), byla zřízena krajem Vysočina jako příspěvková organizace Vysočina Tourism k 1.1.2008. Strategické plánování a management rozvoje cestovního ruchu je pro každou turistickou destinaci klíčovým faktorem pro zachování jeho konkurenceschopnosti.

Pro rozhodování a přípravu turistické nabídky je třeba neustále sledovat vývoj poptávky a charakteristiky marketingových skupin klientů konfrontovat se zájmem o jednotlivé formy cestovního ruchu a s údaji o návštěvnosti regionu.

Návštěvnost jednotlivých regionů ovlivňuje turistický potenciál a závisí také na rozsahu a kvalitě poskytovaných služeb a na dobrém propagačním působení. Toho lze dosáhnout koordinací činností všech subjektů cestovního ruchu. Stávající i nově vytvářené regionální turistické produkty musí být systematicky, v maximální kvalitě a vhodné formě propagovány tak, aby se zvýšila účinnost propagace turistických nabídek kraje na regionálním, národním a mezinárodním trhu.

Aktivita opatření

Přednostní

- **koordinace činností subjektů působících v cestovním ruchu na území kraje**
- **vytváření a rozvoj informačních systémů cestovního ruchu**

Další

- sběr, zpracování a vyhodnocování dat a informací z oblasti cestovního ruchu v regionu
- rozvoj spolupráce s cestovními kancelářemi
- realizace společných aktivit a projektů se sousedními destinacemi
- cílené zaměření propagace na vybrané zdrojové trhy, vybrané druhy cestovního ruchu, vybrané cílové skupiny návštěvníků a turistů

Cílové skupiny

podnikatelské subjekty, cestovní kanceláře, města, obce a jimi zřizované příspěvkové organizace, NNO, zájmová sdružení, návštěvníci kraje

Opatření 6.2: Rozvoj místních, regionálních i mezinárodních partnerství a sítí v cestovním ruchu**Popis**

Fungující partnerství a spolupráce podnikatelského a veřejného sektoru, neziskových organizací, profesních i zájmových sdružení je jedním z předpokladů nekonfliktního rozvoje sektoru cestovního ruchu v regionu. Také veřejnosti je nutné ukázat přínos turismu pro kraj. Prohloubení spolupráce je nutné hlavně při přípravě a realizaci rozvojových záměrů za účelem dosažení udržitelného rozvoje cestovního ruchu a zachování konkurenceschopnosti na trhu. Specifickou oblastí je vytváření klastrů v cestovním ruchu.

Nezbytnou podmínkou konkurenceschopnosti turistické nabídky je kvalita a garance služeb. Kvalita služeb je z pohledu tuzemských i zahraničních návštěvníků regionu rozdílná, chybí standardizace a certifikace služeb v zařízeních cestovního ruchu. Smyslem zavádění certifikace je konkurenční výhoda v podobě zlepšené pozice na trhu. S rozvojem informačních, komunikačních a výrobních technologií a se zvyšující se kvalitou života společnosti jsou na pracovníky v sektoru cestovního ruchu kladeny stále vyšší požadavky na schopnost pracovat s informacemi, s novými pracovními technologiemi, na jazykovou vybavenost, na manažerské dovednosti, vztah k ekologii apod.

Turistická informační centra (TIC) jsou významnou součástí informačního systému a patří k nejdůležitějším článkům praktické propagace města, obce, či mikroregionu. Síť fungujících TIC je prověřeným a účinným nástrojem rozvoje cestovního ruchu. TIC jsou většinou prvním navštíveným místem v dané lokalitě, spolehlivými informacemi ovlivňují pobyt návštěvníků v regionu a podílí se tak na vytváření výsledného dojmu, který si z něj turisté odvázejí. Nároky na kvalitu práce TIC se neustále zvyšují, ať už jde o detailní znalosti o oblasti působení, o potřebné jazykové znalosti a také o odpovídající vybavení komunikační a výpočetní technikou.

Aktivita opatření**Přednostní**

- vytvoření sítě hlavních partnerů aktivně se podílejících na řízení a podpoře aktivit cestovního ruchu v regionu
- podpora vzdělávání a informovanosti pracovníků v cestovním ruchu

Další

- vytvoření a aktualizace databází subjektů působících v cestovním ruchu v regionu
- spolupráce se školami zaměřenými na výuku cestovního ruchu
- pořádání seminářů, konferencí, workshopů a kongresů zaměřených na cestovní ruch
- podpora činnosti TIC
- podpora jednotné národní certifikace a označení TIC

Cílové skupiny

podnikatelské subjekty, cestovní kanceláře, města, obce a jimi zřizované příspěvkové organizace, NNO, zájmová sdružení, návštěvníci kraje

Opatření 6.3: Posilování a rozšiřování stávající turistické nabídky

Popis

Turistická nabídka je na trhu uplatnitelná prostřednictvím turistických produktů a komplexních programových nabídek. Zákazníkovi přináší výhodu jednoduché organizace služeb a garanci kvality služeb. Organizátorovi produktu umožňují oslovit specifické cílové trhy nebo konkrétní skupiny zákazníků, využít efektivně období mimo sezónu, ovlivnit délku pobytu, motivovat klienty k opakovanému využití služeb apod. Dostatečně variabilní, tématické i ucelené produkty jsou závislé na existenci odpovídající infrastruktury, kvalitě služeb, využití kulturního potenciálu území, nezbytné organizační struktury a marketingové podpoře turistické nabídky.

Kraj Vysočina se na trhu cestovního ruchu může prosadit nabídkou kvalitních regionálních turistických produktů, pro které má ideální předpoklady – letního a zimního aktivního turismu, městského, poznávacího a kulturního turismu, kongresového turismu a dalších. Tyto produkty mohou být zaměřeny jak na domácí tak zahraniční klientelu.

Rozvoj venkovského cestovního ruchu, agroturistiky a dalších šetrných forem cestovního ruchu představuje významný potenciál Vysočiny v turistické nabídce zejména pro domácí klientelu. Podpora rozvoje venkovského cestovního ruchu přispěje zároveň ke stabilizaci venkovského prostoru.

Aktivita opatření

Přednostní

- **vytvoření produktů postavených na využití kulturního potenciálu kraje, tradičních kulturních a sportovních akcí, regionální gastronomie, sportovní infrastruktury**

Další

- podpora aktivit na rozvoj kongresové a incentivní turistiky
- tvorba systému turistických pasů, hromadných vstupenek a slevových karet
- tvorba a distribuce souvisejících propagačních materiálů
- mediální prezentace specifických produktů
- podpora šetrných forem cestovního ruchu

Cílové skupiny

podnikatelské subjekty, cestovní kanceláře, města, obce a jimi zřizované příspěvkové organizace, NNO, zájmová sdružení, návštěvníci kraje

Opatření 6.4: Budování a zkvalitňování základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu**Popis**

Odpovídající úroveň základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu je základním předpokladem pro rozvoj různých forem cestovního ruchu a pro dlouhodobý rozvoj turistické návštěvnosti. Kvalitativní a kvantitativní změna v infrastruktuře umožní rozšíření a zkvalitnění poskytovaných služeb. Opatření zahrnuje oblasti podpory základní infrastruktury v podobě široké škály ubytovacích a stravovacích kapacit a potřebné doprovodné infrastruktury pro aktivní, kongresovou i poznávací turistiku.

Slabou stránkou turistické nabídky Kraje Vysočina je ve srovnání s vyspělými turistickými regiony nedostatečně rozvinutá základní a doprovodná infrastruktura cestovního ruchu. Chybí především dostatek ubytovacích zařízení s vyšším standardem služeb, sportovní a rekreační zařízení v turistických střediscích, zařízení rozšiřující spektrum forem trávení volného času, zvláště v případě nepříznivého počasí apod. Navíc existuje značná rozdílnost v kvalitě nabízených služeb.

Pro úspěšné nastartování a dlouhodobé udržení návštěvnosti turisticky atraktivních míst a oblastí je nutné zabezpečit i odpovídající infrastrukturu včetně přístupových tras, přičemž je samozřejmě nutné respektovat limity ochrany přírody a zachování krajiny. Současně je žádoucí podporovat zvýšení návštěvnosti formou zpřístupňování dalších (dosud turisticky neobjevených) míst a aktivit.

Aktivita opatření**Přednostní**

- **výstavba, rekonstrukce a rozšíření ubytovacích a stravovacích zařízení a zvýšení jejich standardu**
- **výstavba, rozšíření a zkvalitnění infrastruktury pro kongresovou turistiku**

Další

- podpora kategorizace a certifikace ubytovacích a stravovacích zařízení
- budování a zkvalitňování sítě cyklotras, hipotras, turistických značených tras, lyžařských tras a naučných stezek
- výstavba doprovodné infrastruktury na turistických, cyklistických trasách, hipotrasách, lyžařských trasách a naučných stezkách (vyhlídkové body, odpočinková místa s přístřešky, lavičkami, stojany na kola, informačními panely apod., úschovny, půjčovny a opravy kol)
- budování a zkvalitnění lyžařských areálů v lokalitách s vhodnými přírodními a dalšími předpoklady
- výstavba a rekonstrukce infrastrukturních zařízení souvisejících s rekreací u vody
- výstavba nových a rozšíření a modernizace stávajících golfových hřišť
- výstavba, rekonstrukce, modernizace a rozšiřování komplexních wellness center

- výstavba a rekonstrukce sportovní infrastruktury s možností účelného využití pro cestovní ruch (hřiště na tenis, volejbal, nohejbal, squash, apod., u-rampy, skate parky, fitness centra, lanová centra, lezecké stěny, možnosti tandemových seskoků, paraglidingu apod.)
- vytváření kvalitního prostředí pro kulturní a poznávací cestovní ruch

Cílové skupiny

podnikatelské subjekty, města, obce a jimi zřizované příspěvkové organizace, NNO, zájmová sdružení, návštěvníci kraje

Opatření 6.5: Ochrana a zachování kulturního dědictví, obnova kulturních památek v regionu

Popis

Vlivem dotační politiky kraje se výrazně zvýšila úroveň péče o kulturní dědictví a zlepšil se stav mnohých kulturních památek. Systematická obnova památek v zájmu jejich uchování pro budoucí generace zůstává ovšem i nadále prioritou v oblasti památkové péče.

Neméně důležitá je prezentace a propagace kulturního dědictví kraje, která může vhodným způsobem přispět ke zvyšování kulturního povědomí obyvatel a motivovat vlastníky k péči o jejich historické objekty.

Aktivita opatření

Přednostní

- zachování a obnova kulturního dědictví
- propagace a prezentace kulturního dědictví

Další

- zvyšování povědomí obyvatel o významu kulturního dědictví
- stimulace vlastníků k zachování a obnově kulturního dědictví

Cílové skupiny

vlastníci památek, města a obce, občanská sdružení, obyvatelé kraje, návštěvníci kraje

Opatření 6.6: Zachování kultury a kulturních tradic, rozvoj regionálních kulturních aktivit
--

Popis

V Kraji Vysočina je vytvořen systém s fungující sítí kulturních organizací poskytujících veřejné služby, v jehož rámci působí kulturní zařízení, místního, regionálního i nadregionálního charakteru. Rozvíjí se tu již mnohaletá tradice pořádání významných kulturních projektů (mezinárodní festivaly, přehlídky, veletrhy). Projevem uvědomování si hodnoty tradic a jejich úlohy při reprodukci národní, regionální i místní identity je podpora uchovávání i znovuožívání tradiční lidové kultury. Na bohatosti kulturního života se podílí množství zájmových organizací a uměleckých souborů, které mají mnohde dlouholetou tradici

V návaznosti na dosavadní rozvoj v kulturní oblasti a rozšiřování rozmanitosti kulturních aktivit, což je doprovázeno širokou nabídkou dotačních titulů Kraje Vysočina, je cílem dále podporovat modernizaci systému muzeí, galerií a knihoven, rozvoj kulturních aktivit a zkvalitňování veřejných služeb poskytovaných v oblasti kultury.

Aktivita opatření

Přednostní

- **podpora rozvoje kulturní infrastruktury za účelem poskytování moderních kulturních služeb**
- **vytváření podmínek pro volnočasové kulturní a společenské aktivity a nemateriální kulturní tvorbu**

Další

- uchování a rozvoj tradiční lidové kultury, popularizace a prezentace jevů tradiční lidové kultury a jejich hodnot vůči veřejnosti
- zkvalitnění a rozvoj veřejně poskytovaných kulturních služeb (výstavní činnost, edukační činnost, prezentace, propagace, ad.)

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, místní a regionální instituce veřejné správy, NNO, knihovny, muzea, galerie, školy, vzdělávací instituce, obyvatelé kraje, návštěvníci kraje

Seznam použitých zkratk:

APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
CZT	Centrální zdroj tepla
ČEZ	České energetické závody
ČOV	Čistírna odpadních vod
EO	Ekvivalentní obyvatel
EU	Evropská unie
EVVO	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
GIS	Geografický informační systém
CHKO	Chráněná krajinná oblast
ICT	Informační a komunikační technologie (<i>Information and Communication Technologies</i>)
IDS	Integrovaný dopravní systém
IZS	Integrovaný záchranný systém
KVET	Kombinovaná výroba elektřiny a tepla
LEADER	Iniciativa Evropského společenství <i>Propojení akcí pro rozvoj ekonomiky venkova (Links between Actions for the Development of the Rural Economy)</i>
MAS	Místní akční skupina
MSP	Malí a střední podnikatelé
NNO	Nestátní neziskové organizace
NPÚ	Národní památkový ústav
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSN	Organizace spojených národů
PO	Prioritní oblast
TIC	Turistická informační centra
TTP	Trvalý travní porost
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (<i>United Nations Educational, Scientific and Cultural</i>)
ÚPD	Územně plánovací dokumentace
WHO	Světová zdravotnická organizace